

William Shakespeare

Hamlet

přeložil Martin Hlský
(1999)

OSOBY

HAMLET, dánský princ

CLAUDIUS, dánský král, Hamletův strýc

GERTRUDA, dánská královna, Hamletova matka

DUCH mrtvého krále, Hamletova otce

POLONIUS, státní rada

LAERTES, jeho syn

OFELIE, jeho dcera

REYNALDO, jeho sluha

HORACIO, Hamletův přítel

MARCELLUS

BARNARDO vojáci hradní stráže

FRANCISCO

VOLTEMAND vyslanci do Norska

CORNELIUS

ROSENCRANTZ bývalí Hamletovi spolužáci

GUILDENSTERN

FORTINBRAS, norský princ

KAPITÁN norského vojska

OSRIK

PÁN dvořané

ŠLECHTIC

PRVNÍ HEREC

DIVADELNÍ KRÁL

DIVADELNÍ KRÁLOVNA

LUCIANUS

PROLOG

PRVNÍ HROBNÍK

DRUHÝ HROBNÍK

POSEL

KNĚZ

ANGLICKÝ VYSLANEC

Pánové, šlechtici, vojáci, herci, námořníci, strážé, dvořané

I. 1. *Vystoupí Barnardo a Francisco, dva strážní.*

BARNARDO Kdo tam?

FRANCISCO To musíš říct ty mně. Stůj! Heslo!

BARNARDO Ať žije král!

FRANCISCO Barnardo?

BARNARDO Ano, já.

FRANCISCO Co to? Jdeš dneska na minutu přesně.

BARNARDO Odbila půlnoc. Francisco, jdi spát.

FRANCISCO To udělám a rád. Mráz přímo kouše
a mně je nějak úzko.

BARNARDO Stráž byla klidná?

FRANCISCO Ani myš se nehla.

BARNARDO Tak dobrou noc.

Když potkáš Horacia s Marcellem,
ať sebou pohnou. Držíme stráž spolu.

Vystoupí Horacius a Marcellus.

FRANCISCO Zdá se mi, že je slyším. Stůj, kdo tam!

HORACIO Přátelé Dánska.

MARCELLUS Služebníci krále.

FRANCISCO Dobrou noc přeju.

MARCELLUS Sbohem, příteli.

Kdo má stráž místo tebe?

FRANCISCO Barnardo.

Dej vám Bůh dobrou noc.

Odejde.

MARCELLUS Hej, Barnardo!

BARNARDO Horacio!

HORACIO Jen kousek Horacia.

BARNARDO Moc rád tě vidím. Vítej, Marcelle.

MARCELLUS Tak říkej, objevilo se to zas?

BARNARDO Já jsem nic neviděl.

MARCELLUS Prý je to přelud naší fantazie.

Odmítá věřit - znáte Horacia -

že se nám dvakrát zjevil hrůzný přízrak.

Tak jsem ho požádal, ať přijde sem,

na stráž s námi stráví celou noc,

aby až zjevení se zase zjeví,

je viděl sám a moh je oslovit.

HORACIO Ono se nezjeví.

BARNARDO Tak posad'te se,
ať znovu můžem obléhat váš sluch
jak pevnost vzdorující našim slovům.
Řeknem vám, co jsme viděli.

HORACIO No, dobře,
posad'me se, a Barnardo ať spustí.

BARNARDO Když včera v noci 35
tamhleta hvězda vlevo od Polárky
už na nebi se posunula tam,
kde plane teď, tak Marcellus a já,
úderem jedné po půlnoci -
Vystoupí Duch.

MARCELLUS Dost! Tamhle, vidíš! Už je to tu zas!

BARNARDO A zas to vypadá jak mrtvý král!

MARCELLUS Máš školy, Horacio. Oslov to.

BARNARDO Celý král. Co vy na to, Horacio?

HORACIO Úžas a děs mi vyrazily dech.

BARNARDO Chce něco říct.

MARCELLUS Mluv, ptej se, Horacio.

HORACIO Kdo jsi, že přivlastnil sis noční čas
a navíc v majestátní, krásné zbroji,
v níž někdy chodíval náš mrtvý král?
Při nebesích tě zapřísahám, mluv!

MARCELLUS Urazil se.

BARNARDO A kráčí od nás pryč.

HORACIO Stůj, stůj a promluv! Vyzývám tě, mluv!
Odejde Duch.

MARCELLUS Je pryč a neřek ani slovo.

BARNARDO Nějak jste se nám rozklepal a pobled,
Horacio. Co řeknete teď, co?
Že je to přelud fantazie?

HORACIO Přísahám při Bohu, že nevěřil
bych tomu, nemít nezvratné svědectví
svých očí.

MARCELLUS Nepodobá se to králi?

HORACIO Tak jako ty se podobáš sám sobě.
Zrovna to brnění měl náš král Hamlet,

když bil se s Fortinbrasem, králem Norů.
Zrovna tak mračil se, když v prudkém střetu
Poláky srážel na led z jejich saní.

Moc divné je to.

MARCELLUS Už podvakrát, vždy v tuhle mrtvou dobu,
vojenským krokem přešel kolem nás.

HORACIO Jak si to vyložit, to ještě nevím,
všechno však zdá se nasvědčovat tomu,
že náš stát čeká něco strašného.

MARCELLUS Posad'te se a povězte mi někdo,
co znamená ta úzkostlivá bdělost,
proč v noci stráž nám otravuje život,
proč ve dne odlévají tolik děl,
proč v cizině se nakupují zbraně,
proč do loděnic nahánějí lidi
a nutí je tam dřít i v neděli?

Co se má stát, že upocený spěch
ze dnů i nocí dělá nádeníky?

Vysvětlí mi to někdo?

HORACIO Třeba já -
šeptá se tohle: Fortinbras, král Norů,
hnán nezřízenou závistí a pýchou,
našeho krále, toho, co se nám
tu právě zjevil, vyzval na souboj
a v něm, jak víte, statečný náš Hamlet -
vždyť tak ho znala celá půlka světa -
norského krále usmrtil, a ten -
podle všech řádně zpečetěných smluv
a rytířského práva - s životem
pozbyl i část svých právoplatných držav
ve prospěch vítěze. Náš král dal v sázku 90
stejnou část pozemků, a kdyby vyhrál
Fortinbras, byly by dnes jeho.

Ve smyslu těchto smluv a článků však
část norských území připadla Dánsku.

Jenomže pozor: mladý Fortinbras,
ten zelenáč, s nímž touha po činu
jen cloumá, nakvap posbíral, kde moh -

po celém Norsku - bandu vyvrhelů,
co za stravu a žold jsou schopni všeho,
to jest - tak se to jeví naší vládě -
nejhrubší silou vyrvat zase Dánsku
všechna ta území, o která přišel
norský král. V tom je, jak to vidím já,
důvod a příčina všech našich příprav;
proto dnes v noci musíme mít stráž,
a proto věčný spěch a shon a chaos,
a proto všechny horečnaté zmatky.

[BARNARDO Myslím, že v tom to bude. Proto možná
se na stráži nám zjevuje ten duch
v brnění a tak podobá se králi,
jenž k těmhle válkám zavdal příčinu.

HORACIO Dráždí nás to jak smítko v oku ducha.

Když velký Řím byl na vrcholu slávy,
před tím, než zavražděn byl velký Caesar,
dav mrtvých vyšel z hrobů do ulic
a v rubáších tam blábolil a kvílel,
komety padaly, krvácela rosa
a slunce mělo skvrny. Vlhká hvězda,
vládkyně celé říše Neptunovy,
jak v soudný den se zatměla až k smrti.
Podobná znamení zlých událostí,
jak poslové, co předběhnou i sudbu
a jako prolog budoucího zla,
teď nebesa i země posílají
do naší země našim krajanům.]

Vystoupí Duch.

Pst, podívejte! Tamhle to jde zas!
Zkřížím mu cestu, i kdybych měl zemřít!
Přízraku, stůj! A máš-li hlas, tak mluv,
mluv!

Jestli snad můžu skutek udělat, 130
co tobě uleví a mně dá milost,
mluv!

Jestli snad víš, co čeká naši vlast
a co by snad se dalo odvrátit,

mluv!

Jestli jsi uložil do lůna země
zlato, co nakradl jsi chudákům,
a proto v noci obcházíš jak duch,
mluv, zastav se a mluv!

Zakokrhá kohout.

Zastav to, Marcelle!

MARCELLUS Můžu to zkusit třeba halapartnou?

HORACIO Když neposlechne -

BARNARDO Tam je!

HORACIO Tady je!

Odejde Duch.

MARCELLUS Je pryč.

Nepravost je to hrubým násilím
dorážet na tak majestátní zjev.

Vždyť nezranitelný je jako vzduch,
co naše rány mění ve výsměch.

BARNARDO Chtěl něco říct, když zakokrhal kohout.

HORACIO Hned sebou trhl jako provinilec,

když volají ho k soudu. Slyšel jsem,
že kohout, břeskný trubač rozbřesku,
svým ryčným hrdlem zrána vyburcuje
boha dne, a že na to varování

pak každý zatoulaný, bludný duch,
ať oheň, voda, země nebo vzduch
jsou jeho živel, spěchá na své místo.

To, co jsme viděli, to potvrzuje.

MARCELLUS Jak zakokrhal kohout, rozplynul se.

Slyšel jsem též, že o vánočním čase,
kdy slavíme zrození Spasitele,
pták úsvitu prý zpívá celou noc.

Žádný duch nevyjde v té době ven,
noci jsou léčivé, planety vlídné,
zlá kouzla zlomena, zlé víly pryč.

Tak milostný a svatý je to čas.

HORACIO Říká se to a skoro tomu věřím.

Však hleďte: jitro v tmavorudém plášti
kráčí k nám rosou přes východní kopec.

Přerušme stráž a, dáte-li na mne,
řekneme všechno, co jsme viděli,
mladému Hamletovi. Jsem si jist,
že duch, ač němý k nám, s ním mluvit bude.
Láska i povinnost nám velí mluvit -
jste v tomhle se mnou všichni zajedno?
MARCELLUS Udělejme to, prosím vás. Já vím,
kde ho dnes ráno zcela jistě najdem.
Odejdou.

I. 2. *Vystoupí Claudius, král dánský, královna Gertruda,
Hamlet, Polonius, Laertes a jeho sestra Ofelie, pánové a družina.*

CLAUDIUS Ač dosud máme v paměti smrt bratra,
drahého Hamleta, a v srdcích bychom
spíš měli nosit žal a celou zem
proměnit v jednu bědující tvář,
rozumem jest nám ovládnout náš cit,
na bratra myslet ve zmoudřelém smutku
a pamětlivi přitom být též sebe.
Svou sestru někdejší, teď královnu,
co s námi vládne této chrabré říši,
jsme proto, s radostí i jistým smutkem,
se slzou v jednom, smíchem v druhém oku,
veselí na pohřbu, na svatbě smutní,
radost i starost pořád v rovnováze,
pojali za ženu. Při každém kroku
jsme dbali vašich rad a ve všem měli
váš vlídný souhlas: za to vše náš dík.
Jak všichni víte, mladý Fortinbras -
buď že nás podceňuje, nebo myslí,
že po bratrově úmrtí náš stát
je bez vlády a rozvrácen a v troskách,
a on tak nad námi má ve všem vrch -
hned nelenil a drze požaduje
ta území, co pozbyl jeho otec
a zákonně je získal chrabrý Hamlet,
naš drahý bratr. Potud Fortinbras.
Vystoupí Voltemand a Cornelius.

Pokud jde o nás, udělali jsme
 v té věci toto: napsali jsme
 norskému králi, strýci Fortinbrase -
 upoután na loži snad ani neví,
 co synovec má v plánu - aby mu
 zarazil další postup, neboť tíhu
 nákladů, odvodů a celých příprav
 ponesou norští poddaní. A proto
 vy, Corneliie, a vy, Voltemande,
 s pozdravy půjdete za starým králem,
 však zmocňujem vás jednat s ním jen o tom,
 co detailně a přesně stanovují
 zde přiložené dodatky a články.
 Sbohem, a teď ať za vás mluví spěch.
 VOLTEMAND Chceme být ve všem služebníci krále.
 CLAUDIUS Nepochybujem o tom. Buďte sbohem.
Odejdou Cornelius a Voltemand.
 A teď vy, Laerte? Co je nového?
 Něco jsi chtěl, ne, Laerte, tak ven s tím.
 Bude-li to jen trochu rozumné,
 král tě rád vyslyší. Může být přání,
 chlapče, co tobě bychom nesplnili?
 Vždyť srdce hlavě ústrojně tak není
 a ruka ústům neprospívá víc,
 nežli tvůj otec královskému trůnu.
 Co by sis přál, mluv, chlapče.
 LAERTES Laskavé
 svolení k odjezdu, můj vzácný pane.
 Z Francie vrátil jsem se do Dánska
 v den korunovace vám vzdát svůj hold,
 však přiznám se, že teď už zas mě srdce
 i myšlenky táhnou zpět do Francie
 a pokorně vás prosí o souhlas.
 CLAUDIUS Máš otcův souhlas? Mluvte, Polonie.
 POLONIUS Prosil tak úporně, můj vzácný pane,
 až ze mě vypáčil zdráhavý souhlas -
 proti své vůli jsem mu po vůli.
 Prosím vás, pane, dovolte mu odjet.

CLAUDIUS Čas je tvůj, chlapče, k prospěchu ho užij.

Jak nejlíp můžeš, užij si své mládí.

Ted', Hamlete, náš synovče, náš synu -

HAMLET Jak příznivá je tahle nová přízeň!

CLAUDIUS Proč temný mrak vám pořád halí tvář?

HAMLET Jako váš syn jsem až moc na výsluní.

GERTRUDA Černý plášť smutku odhod', Hamlete,
a na krále hled' přívětivým okem.

Nemůžeš přece věčně klopit zrak
a pátrat v prachu po vznešeném otci.

Tak už to chodí - každý jsme tu host,
naš zdejší svět je cesta na věčnost.

HAMLET Tak už to chodí, madam.

GERTRUDA Je to nutné
tak si to brát a tvářit se tak smutně?

HAMLET Zdá, madam? Je! Já neznám žádné zdání.

Já nejsem jenom tenhle černý plášť
a černý šat a černé pentle žalu,
ba ani přival předstíraných vzdechů,
potoky slz, co proudem prýští z očí,
truchlivá tvář, co fňuká na funuse ,
tyátr smutku se vším všudy - ne,
to nejsem já, to vše se jenom tváří.

Já ale v sobě mám, co nelze hrát.

Věřte mi, milá matinko, já vskutku
vím, co je žal, co maškaráda smutku.

CLAUDIUS Velmi vás šlechtí, milý Hamlete,

že za otce tak dlouho truchlíte;

vašemu otci však též zemřel otec

a jeho otci také; synovská

povinnost nám všem velí držet smutek -

ale jen načas. Zatvrdit se v něm

je přece bezbožné a paličaté,

zženštilost je to, okázalá vzpurnost,

nepěkný projev nepevného srdce,

neschopnost je to snášet utrpení,

nevědomost a nedostatek kázně.

Proč to, co musí být, co běžné je

a děje se to každému a pořád,
 z pouhého trucu máme brát tak vážně?
 To křičí, fuj, a přímo do nebe!
 Urážka přírody i mrtvých je to,
 rozumu se to přičí. Ptal se snad
 rozum, když kdysi zemřel první z lidí,
 zda muselo to být? A ptá se dnes?
 Odhod'te, prosím, planý zármutek,
 a pokládejte nás teď za otce.
 My veřejně a rádi prohlašujem,
 že jste náš nástupce a zdědíte
 náš trůn, že láska, kterou chováme
 my k vám, se vyrovná té největší,
 jakou kdy otec cítil k synovi.
 Váš záměr odjet do Wittenbergu
 se naší vůli velmi protiví,
 zůstaňte proto tady s námi, prosím,
 a buďte naše útěcha a radost,
 náš první dvořan, synovec a syn.
 GERTRUDA Poslechni matku, Hamlete, když prosí.
 Zůstaň. Vždyť Wittenberg ti neuteče.
 HAMLET Vás, madam, poslechnu, jak nejlíp umím.
 CLAUDIUS Tak odpovídá milující syn.
 Budete ve všem rovný nám. Má paní,
 Hamletův milý, dobrovolný souhlas
 nám vnesl úsměv do duše a my,
 na jeho počest každý přípitek
 oblakům ohlásíme salvou z děl,
 až nebe na pozdrav se rozburácí
 ozvěnou pozemského hromu. Jdem.
Odejdou všichni kromě Hamleta.
 HAMLET Kéž by se tohle příliš pevné tělo
 rozpustit chtělo do kapiček rosy,
 anebo Všemohoucí nestanovil,
 že zabít sebe není hřích. Ó, Bože!
 Jak vyčpělý a zbytečný a sprostý
 mi připadá náš svět! Hnus je to, hnus!
 Zahrada plná plevelů, co žene

na semeno. Jak bují, jak se všude
rozlézá, fuj! Že došlo to až sem!
Dva měsíce jsou to - a kdyby dva!
Tak skvělý král. Bůh slunce byl. A tenhle?
Odporný satyr! Matku měl rád tak,
že zakázal by nebeskému vánku,
aby snad neofouk tu její tvář.
Proč jen mám paměť, Bože! Lpěla na něm,
jak by jí s jídlem rostla chuť, a stačil
měsíc - ne, radši na to nemyslet -
ne, - tvoje jméno, hříšnosti, je žena -
za pouhý měsíc, k tomu ve střevících,
v nichž za rakví šla svému manželovi
plačíc jak Niobé, a pak, a pak -
Bože, i zvíře, které nemá rozum,
by bylo smutné dýl - a pak se vdala
za mého strýce, bratra mého otce,
co otci podobá se míň než než já
Herkulovi - a za jediný měsíc! -
když si ho brala, měla ještě oči
červené od pláče! Hrnout se honem
do krvesmilné postele je hnusné!
A vzejde z toho jenom další špatnost.
Pukne mi srdce, neboť musím mlčet.

Vystoupí Horacio, Marcellus a Barnardo.

HORACIO Bud'te zdrav, pane.

HAMLET Rád vás vidím, páni.

Horacio - no ne! Jsi to ty, no ne!

HORACIO Já, Výsosti. Váš věrný služebník.

HAMLET Můj dobrý přítel, žádný služebník!

Co přivádí tě z Wittenbergu, pověz.

A to je přece Marcellus.

MARCELLUS Výsosti.

HAMLET Jak rád vás vidím. Dobrý večer, pane.

Vážně, co přivádí tě z Wittenbergu?

HORACIO Vrozená lenost, výsosti, nic víc.

HAMLET Ani tvůj nepřítel by tohle neřek.

Takovou lží si neznásilným sluch,

i když ji říká přítel Horacio.
 O té tvé lenosti vím dávno své.
 Pročpak jsi přijel do Elsinoru?
 Tady tě vyškolíme leda v pití.
 HORACIO Na pohřeb vašeho otce, můj pane.
 HAMLET Od spolužáka to zní jako vtip.
 Chtěl jsi říct jistě na matčinu svatbu.
 HORACIO Byla, můj pane, pravda, brzo poté.
 HAMLET Šetřili, Horacio, šetřili.
 Z pohřební hostiny nosili zbytky
 na svatební stůl. Než se toho dožít,
 radši bych potkal svého vraha v nebi.
 Můj dobrý otec - myslím, že ho vidím -
 HORACIO Kde, kde, můj pane?
 HAMLET Jenom ve své mysli.
 HORACIO Vídával jsem ho. Byl to dobrý král.
 HAMLET Byl to muž, Horacio, skvělý muž.
 Takového už nikdy neuvidím.
 HORACIO Myslím, že jsem ho včera viděl, pane.
 HAMLET Koho žes viděl?
 HORACIO Vašeho otce krále.
 HAMLET Mého otce?
 HORACIO Zkroťte svůj úžas aspoň na chvíli
 a poslouchajte, dokud nedomluví.
 Tihleti pánové mi dovědčí
 ten zázrak.
 HAMLET Mluv, mluv, proboha, tak mluv.
 HORACIO Dvě noci po sobě, když pánové
 Barnardo s Marcellem drželi stráž,
 v pustině hrůzné půlnočního času
 zjevil se přízrak. Postavou váš otec,
 od hlavy k patě v brnění jak král,
 pomalým krokem majestátně kráčí
 kolem nich. Přejde jednou, dvakrát, třikrát
 před jejich hrůzou polapeným zrakem,
 tak blízko nich, že oni, zkamenělí
 strachem, tam stojí jak dva solné sloupy
 a nezmůžou se ani na slovo.

Úděsem bez sebe to řekli mně,
a já tu třetí noc šel na stráž s nimi
a tam, jak řekli, na minutu přesně,
přesně v té podobě, co popsali,
se přízrak zjevil znova. Celý váš
otec, já znal ho dobře.

HAMLET Kde to bylo?

MARCELLUS Na hradbách, pane, kde jsme měli stráž.

HAMLET Oslovil jsi to?

HORACIO Oslovil, můj pane.

Odpověď ale nedostal jsem žádnou.

Jednou se zdálo, že to zdvíhá hlavu
a chystá se to na mě promluvit,
pak ale zprudka zakokrhal kohout,
a přízrak ihned v poplašeném chvatu
nám zmizel z očí.

HAMLET Velmi divné je to.

HORACIO Přisahám na svůj život, je to pravda.

Pokládali jsme za svou povinnost
vás o tom zpravit.

HAMLET No jistě, jistě, ale mě to trápí.

Stráž dneska máte?

MARCELLUS Máme, výsosti.

A BARBARDO

HAMLET V brnění, říkáte?

MARCELLUS V brnění, princi.

A BARNARDO

HAMLET Od hlavy k patě?

MARCELLUS Od hlavy až k patě.

A BARNARDO

HAMLET Takže tvář jste neviděli?

HORACIO Viděli, princi. Měl zvednuté hledí.

HAMLET Jakpak se tvářil? Zamračeně.

HORACIO Spíš zarmouceně nežli rozzlobeně.

HAMLET Byl bledý, nebo brunátný?

HORACIO Bledý až hrůza.

HAMLET Díval se na vás upřeně?

HORACIO Pořád.

HAMLET Že já tam nebyl s vámi!
 HORACIO Vyvedlo by vás to z míry.
 HAMLET Asi ano, asi ano. Zdržel se dlouho?
 HORACIO Co byste zvolna dopočítal do sta.
 MARCELLUS
 A BARNARDO To dýl, to dýl.
 HORACIO Ne když jsem tam byl já.
 HAMLET A vous měl šedý?
 HORACIO Spíš černý, stříbrem prokvetlý, jak jsem
 ho viděl, když ještě žil.
 HAMLET Půjdu na stráž.
 Třeba dnes přijde zas.
 HORACIO Určitě přijde.
 HAMLET Jestli to bude mít podobu otce,
 oslovím to, i kdyby samo peklo
 mě chtělo umlčet. Prosím vás všechny,
 jestli jste dosud o tom nemluvili,
 ať v tajnosti to zůstane i dál,
 a cokoli se stane dneska v noci,
 zvažte to rozumem, však jazyk svažte.
 Poroučím se teď láskám vašim.
 A nashlednou těsně před půlnocí -
 na hradbách!
 VŠICHNI Služba vám je pro nás svatá.
 HAMLET A přátelství, přátelé moji. Sbohem.
Odejdou všichni kromě Hamleta.
 Duch otce? V brnění? Já tuším něco
 zlého. Kéž by už byla noc. Buď klidná,
 duše. Vždyť skutky zlé a proradné
 zem neukryje - spatří světlo dne.
Odejde.

I. 3. *Vystoupí Laertes a Ofelie.*

LAERTES Má zavazadla jsou už na lodi.
 Buď sbohem, sestřičko, a pilně piš,
 ať s každým dobrým větrem v plachtách mám
 od tebe zprávu.
 OFELIE Spolehni se, bratře.

LAERTES A Hamletovy dvorné pozornůstky
měj za rozmar a za vzplanutí vášně,
za fialku, co zbrkle kvete zjara
a něžná je, však nevydrží dlouho -
omamný závan pomíjivé vůně,
nic víc.

OFELIE Nic víc?

LAERTES Nic víc v tom nehledej.

Když člověk roste, nemohutní mu
jen svaly, ale v těle jako v chrámu
sílí mu také služby rozumu
a ducha. Teď tě možná miluje
a úmysly má bezelstné a čisté.
Ale dej pozor, na paměti měj,
že je to princ a nevládne svou vůlí,
neboť sám slouží svému postavení.
Nesmí si jako obyčejní lidé
dělat, co chce, když právě na něm
závisí posvátnost a blaho státu,
a každá jeho volba musí být
v souladu s hlasem těla, jehož on
je hlavou. Říká-li, že má tě rád,
buď rozumná a věř tomu jen potud,
pokud to může ve svém postavení
proměnit ve skutek - nemůže nic,
co nebylo by přáním celé země.
Zvaž úhonu, k níž přijde tvoje čest,
když příliš uvěříš té jeho písničce
a ztratíš srdce, cudnost vydáš v plen
dotěrným jeho žádostem a prosbám.
Dej pozor, Ofelie, dej si pozor
a drž se pěkně zpátky, mimo dosah
nebezpečí a dotěrných střel touhy.
Nevinná dívka necudně se chová,
když cudné luně odhalí svou krásu.
Největší ctnost je častým terčem pomluv.
Poupata máje červ až příliš často
poplení dřív než plně rozvinou se.

To v jitřní rose zářivého mládí
se daří nejvíc nakažlivé sněťi.
Dej pozor. Nemít strach je nebezpečné.
Mládí je zrádné, chtíč v něm číhá věčně.
OFELIE Andělem strážným budiž mi tvá rada,
já vezmu si ji k srdci. Ty však, bratře,
nebuď jak špatný kněz, co druhým káže,
jak trnitá je cesta do nebe,
sám však jak zpustlík spustí se, kde může,
na růžích leží si a vlastní radou
se vůbec neřídí.
LAERTES O mě se neboj.
Vystoupí Polonius.
Musím už jít - však tamhle jde můj otec.
Dvakrát je šťasten, komu podvakrát
je požehnáno. Mám to ale štěstí!
POLONIUS Tys ještě tu? Už ať jsi na lodi!
Vítr už duje do plachet a ty
tu ještě civíš? Požehnám ti - pojď.
Zapiš si za uši několik rad.
Neříkej, co si myslíš. Mysli na to,
co děláš, ale nedělej, co myslíš.
Buď nenucený, ale nevnucuj se.
Přátele prověřuj - ty prověřené
obručí z ocele si připni k srdci,
leč nepodávej ruku na setkání
a drzé floutky drž si od těla.
Když nevyhneš se rvačce, rvi se tak,
že všichni rváči se pak vyhnou tobě.
Naslouchej všem, však sám mluv jenom málo.
Ber každou radu, žádnou nedávej.
Na šatech nešetři a oblékej
se draze, vkusně, ne však výstředně,
vždyť podle šatů poznáš člověka -
zvlášť ve Francii, kde ti nejlepší
nejlépe vědí, jak se obléknout.
Dlužníkem nebuď a sám nepůjčuj,
o půjčku přijdeš, s ní i o přítele,

a na dluh zajde každá šetrnost.
A především - buď vřdycky věrný sobě,
z čehož pak jasně, jak den z noci plyne,
že nikoho sám nezradíš. Tak sbohem -
kéž požehnaně zraje tahle rada.

LAERTES Loučím se s vámi s pokorou, můj pane.

POLONIUS Čas nečeká. Tví sluhové však ano.

LAERTES Buď sbohem, Ofelie. Pamatuj
na moje slova.

OFELIE Zamčená mám je
v paměti. Jenom ty máš od ní klíč.

LAERTES Bud' sbohem.
Odejde.

POLONIUS O čempak s tebou mluvil, Ofelie?

OFELIE O princí Hamletovi, prosím pěkně.

POLONIUS A dobře udělal.
Doneslo se mi, že princ teď často
vyhledává tvou společnost a ty
mu nasloucháš až příliš ochotně.
Je-li to tak - a já byl v tomto smyslu
varován ze všech stran - pak zřejmě nevíš,
co slušná dívka, k tomu moje dcera,
si může dovolit, a co už ne.
Tak s pravdou ven! Co spolu máte? Mluv.

OFELIE Poslední dobou pro mě nachází
jen samá drahá slůvka.

POLONIUS Drahá! Jsi nezkušená husička.
A levné slovo draze zaplatíš.
Drahá! A ona mu to nejspíš věří!

OFELIE Já teď už nevím, co si o tom myslet.

POLONIUS Já ti to povím. Jako děcko jsi.
Falešné sliby máš za bernou minci.
Drahoty dělej, chceš-li mu být drahá!
A abych k smrti neuštvál to slovo,
dodám jen "dost!" Dost hloupostí, má drahá.

OFELIE Naléhá na mě ve vší počestnosti,
můj pane.

POLONIUS Už toho nech. Vší počestnost je všivá.

OFELIE A posvětil svá slova přísahami,
že samo nebe jich snad tolik nezná.
POLONIUS Vějičky na ptáčky! Jak bych to neznal.
Vášnivá krev vždy rozvazuje jazyk.
Ta prudká vzplanutí, má drahá dcero,
svítí, však nehřejí a vyhasnou
vždy dřív, než všechny sliby ztratí dech -
tak nepleť si je s ohněm. Ode dneška
se musíš dělat trochu vzácnější.
Omeziš schůzky, tím hned stoupneš v ceně,
nesmíš vždy přiběhnout, jak pán si pískne,
A Hamletovi věř, jen že je mladý,
a navíc je to princ. Co může on,
na to ty nesmíš ani pomyslet!
Zkrátka a dobře, milá Ofelie,
těm jeho slibům nevěř, kuplíři
jsou to, co nosí přibarvený šat,
však pod ním číhá nestydatý chtíč,
mluví jen o posvátných, zbožných poutech,
aby tím snáz tě mohli svést. Už nikdy -
a říkám to snad jasně, nepromarníš
jedinou chvíli s princem Hamletem!
A poslechni, co říkám. Můžeš jít!
OFELIE Poslechnu vás, otče.
Odejdou.

I. 4. *Vystoupí Hamlet, Horacio a Marcellus.*

HAMLET Mráz přímo kouše. Strašná zima je.
HORACIO Štípe a pálí, řeže jako nůž.
HAMLET Kolik je hodin?
HORACIO Něco před půlnocí.
MARCELLUS Už odbilo.
HORACIO Že jsem nic neslyšel? Blíží se doba,
kdy na hradbách se zjevuje ten duch.
Fanfáry, vystřelí dvě děla.
Co to je, výsosti?
HAMLET Pořádná pitka, pořádá ji král.
Křepčí a řadí, prohýřit chce noc.

Jak jedním rázem dopije až do dna,
trubky a bubny jemu na počest
to vyřvou do světa.

HORACIO To je tu zvykem?

HAMLET To je tu zvykem.

Já ale tvrdím, třebaže jsem zdejší
a na ten zvyk jsem zvyklý, že je lepší
mít ve zvyku si odepřít ten zvyk.

[Vždyť národ celý zpitomělý pitím
je pro smích všem a všemi hanoben.

Ožralí pořád jako prasata -

říkají o nás, to je pověst, co?

I nejskvělejším našim skutkům vždycky
vysaje morek zasloužené chvály.

Tak už to bývá u každého z nás:

stačí jen jedna přirozená vada -

například původ, za nějž nemůžem,

protože ten si nevybírá nikdo,

anebo jedna přebujelá vlastnost,

co prolamuje pevnost rozumu,

anebo zvyk, jímž nabobtná a zplaní

i sebelepší mrav - a touhle vadou,

tím pečetidlem kazu, ať už je

vrozený nebo štěstěnou nám daný,

veřejné mínění ubije ctnost,

byť byla víc, než unést může člověk,

byť byla čistá jako sama milost.

I pouhá špetka zla stín pochyb vrhne

na všechno, co je vznešené a čisté,

a zostudí to.]

Vystoupí Duch.

HORACIO Princi, už to přichází.

HAMLET Andělé strážní, stůjte všichni při nás!

Ať už jsi dobrý duch či démon zkázy,

nebeský vánek či zhoubný závan pekla,

ať úmysly máš zlé či laskavé,

tvá podoba tak vybízí mne ptát se,

že ptát se musím. Hamlete, můj otče,

odpověz! Odpověz mi, králi Dánů!
Nedej ať puknu zvědavostí, řekni,
proč tvoje řádně vysvěcené kosti
z rubáše prodraly se ven, proč hrob,
do něhož jsme tě v míru uložili,
otevřel těžkou, mramorovou tlamu
a vyvrhl tě k nám? Co znamená,
že ty, ač mrtvola, se v plné zbroji
zjevuješ v těkavém měsíčním svitu
jak strašný stín, a my, pouhé hříčky
přírody trnem v hrůzných představách,
co rozumem nám pojmout není dáno.
K čemu to je? Co máme dělat? Mluv!

Duch na Hamleta kývá.

HORACIO On na vás kývá, abyste šel za ním,
jako by někde o samotě vám
chtěl něco říct.

MARCELLUS Jak prosebně
vám kyne, abyste šel někam stranou.
Nechod'te, princí.

HORACIO V žádném případě!

HAMLET Já za ním půjdu. Jinak nepromluví.

HORACIO Nedělejte to, princí.

HAMLET Proč bych se měl bát?

Života necením si ani za mák,
a mojí duši ublíží jen ztěží -
je přece nesmrtelná jako on.

Vidíte, zase kývá. Půjdu za ním.

HORACIO Co když vás láká někam k vzdutým vodám,
anebo na samý kraj útesu,
co strmě vypíná se nad příbojem,
tam zjeví se vám v podobě tak hrůzné,
že ztratíte hned vládu nad rozumem
a zešílíte? Pomyslete na to.

[I bez duchů to místo v každém z nás
probouzí myšlenky na zkázu a smrt.

Stačí jen pohlédnout do propasti
a slyšet dole řev a hukot moře.]

HAMLET Pořád mi kyne. - Ved' mě, půjdu za tebou!

MARCELLUS Nesmíte, výsosti.

HAMLET Ty ruce pryč!

HORACIO Dejte si říct, a -

HAMLET Volá mě můj osud

a každá žíla se ve mně napíná

jak tuhé svaly nemejského lva.

Zas volá. Pánové, ty ruce pryč!

Jestli mě nepustíte, nadělám

duchy z vás! - Půjdu za tebou, tak jdi.

Odejdou Hamlet a Duch.

HORACIO Je schopen všeho, tak je rozrušen.

MARCELLUS Nesmíme ho teď poslechnout. Jdem za ním!

HORACIO Jaký jen tohle vezme konec? Za ním!

MARCELLUS Něco je shnilého ve státě dánském.

HORACIO Nechme to nebi.

MARCELLUS Radši ne, jdem za ním.

Odejdou.

I. 5. *Vystoupí Duch a Hamlet.*

HAMLET Kam mě to vedeš? Stůj. Dál nepůjdu.

DUCH Dobře mě poslouchej.

HAMLET To chci.

DUCH Už skoro svítá

a já se brzo vrátím do mučivých

a sirných plamenů.

HAMLET Ubohý duchu!

DUCH Nelituj mne a dobře poslouchej,

co ti chci říct.

HAMLET Jsem připraven, tak mluv.

DUCH Musíš být taky připraven mě pomstít.

HAMLET Cože?

DUCH Jsem duch tvého otce.

Souzeno mi je v noci obcházet

a ve dne v plamenech pak držet půst,

v očištném ohni pálit všechny hříchy,

které jsem spáchal zaživa. A kdybych

směl vyprávět, jak trpím ve vězení,

nejslabším slovem toho příběhu
 utýral bych ti duši, zmrazil krev
 a oči by ti vystřelily z důlků
 jak hvězdy ze svých sfér, tvůj upravený
 účes by se rozpadl a každý vlas
 by hrůzou vstal jak osten dikobraza.
 Tajemství věčnosti však nesmím vykřičet
 do uší smrtelníka. - Hamlete,
 jestližes otce miloval, tak slyš -
 HAMLET Bože!
 DUCH Pomsti zvrácenou a hnusnou vraždu!
 HAMLET Vraždu!
 DUCH Tak odpornou jak vražda musí být,
 ba ještě hnusnější a zvrácenější.
 HAMLET Mluv, rychle mluv, ať moje pomsta rychle
 jak myšlenka či láskyplná touha
 se může mít k činu.
 DUCH Chápeš mě rychle,
 vždyť línější bys byl než líný plevel
 co v poklidu tlí podél řeky Léthé,
 kdyby to s tebou nepohnulo. Slyš,
 Hamlete. Říká se, že ve spánku
 mě na zahradě uštkl had. Tak uši
 celého Dánska byly obelhány
 odpornou, hnusnou lží. Věz, že ten had,
 co uštkl tvého otce, dneska má
 na hlavě jeho korunu.
 HAMLET Ty moje duše prorocká! Můj strýc!
 DUCH To krvesmilné, cizoložné zvíře
 čarovným slovem, proradnými dary -
 jak hnusná kouzla, když tak mohou svádět -
 k vilnému hříchu svedlo královnu,
 co tvářila se jako sama ctnost.
 Ta strašná zrada, Hamlete, ta zrada!
 Tak podvést mě, kdo věrně ctil ten slib,
 co u oltáře jednou provždy dal!
 Jak hluboko to klesla s darebákem,
 co dary přírody mi nesahá mi

po kotníky!
Však jako ctnost se nikdy nedá svést,
i když se chlípnost tváří jako nebe,
tak chťi, i v doprovodu anděla
v nebeském loži ukojí svou touhu,
a pak se vrhne na odpadky.
Ale už dost, už cítím závan jitra
a musím teď být stručný. Když jsem usnul
v zahradě jako každé odpoledne,
v té nestřežené hodině tvůj strýc
se přikrad ke mně s jedovatou trestí
a do uší mi nalil leprózní
výtažek, co tak zhoubně působí,
že v lidské krvi těká jako rtuť,
hned rozběhne se do všech žil a cév
a jako ocet nakapaný do mléka
pak s okamžitým, hrůzným účinkem
promění zdravě kolující krev
v zahoustlou kaši. To se stalo mně
a tělo se mi hned, jak měl bych lepru,
pokrylo strupatou a hnusnou kůrou
ze samých boláků a vředů.
Bratrovou rukou ve spánku jsem přišel
o život, o trůn, o svou královnu,
mé hříchy ani nestačily odkvést,
a žádná zpověď, žádné rozhřešení
či pomazání, žádné účty - nic,
jen hlava ztěžklá břemenem mých vin.
Ó, hrůza hrůzoucí, ó, hrůza, hrůza!
Jestli máš trochu citu, tak to nestrp,
nedopust, aby z královského lože
byl pelech chlípnosti a smilné krve.
Ať jakkoli si budeš počínat,
svou duši nepošpiň a nedoktni
se v ničem matky - nech ji nebesům;
ostny, co nosí uvnitř sebe ji
pobodají dost. Teď už rychle sbohem.
Světluška pobledlým a chabým světlem

už ohlašuje blížící se jitro.
Bud' sbohem, Hamlete. A mysli na mne.
Odejde.

HAMLET Nebeští zástupové slyšeli jste!
Slyšelas země! Přidám k vám i peklo?
Fuj, vydrž srdce! Podržte mě svaly!
A pěkně vzpříma! Myslet na tebe?
Jak by ne, duchu, dokud paměť sídlí
v blouznící lebce! Myslet na tebe?
Z tabule paměti teď vymažu
vše zbytečné a titěrné a hloupé,
moudra z knih, podoby a dojmy,
co vtisklo do ní nezkušené mládí,
v obsáhlé knize mého vědomí
zůstane jen tvůj příkaz a nic víc,
nic, pranic, přísahám ti při nebi!
Jak zhoubná žena!
Ty lotře, lotře, však tě přejde úsměv!
Destičky, rychle, to si musím zapsat,
jak úsměv, úsměv sluší zločincům,
alespoň tady, tady v naší zemi.

Píše si.

Tak, strýčku můj, a je to! A ještě heslo: 110
"Bud' sbohem, Hamlete, a mysli na mne!"
To přísahám.

HORACIO

a MARCELLUS Výsosti!

Vystoupí Horacio a Marcellus.

MARCELLUS

Princi!

HORACIO

Ochraňuj vás Bůh!

HAMLET Až navěky.

MARCELLUS Haló, hej, haló, Výsosti! 115

HAMLET Hej hou, kde jsi, ty můj ptáčku, pojd'!

MARCELLUS Tak co je, princi?

HORACIO

Jak se máte, princi?

HAMLET Skvěle!

HORACIO Jak svěle, princi!

HAMLET

Vy to vyzvoníte.

HORACIO Já ne, můj princi.

MARCELLUS A já taky ne.

HAMLET Kdo by si to byl jenom pomyslel.

Ani muk, platí?

HORACIO

a MARCELLUS Přisaháme, princi.

HAMLET Poslouchejte. Prý v Dánsku není lotr,
aby to nebyl zatracený lump.

HORACIO Aby řek tohle, nemusel ten duch
vylézat ven z hrobu.

HAMLET Máš pravdu, vidíš.

Tak bez dalších cavyků a štráchů
půjdeme každý po svém. Sbohem, páni.

Vy táhněte tam, kam vás táhne touha,
protože touha vždycky někam táhne,
pokud jde o mne, nepotáhnu nikam.

Budu se modlit.

HORACIO Mluvíte trochu z cesty, Výsosti?

HAMLET Na výsost jsem vás urazil, to vidím.
Promiňte, prosím.

HORACIO Není co, můj pane.

HAMLET Ale je, Horacio, ale je,
až příliš. Na to zjevení je spoleh
a nevodí nás za nos, to vám říkám.

Pokud vás touha tlačí vědět víc,
potlačte ji. Teď, milí přátelé,
kolegové a kamarádi moji,
mám prosbičku.

HORACIO A jakou, Výsosti? Je splněna.

HAMLET O tom, co viděli jste, ani muk.

HORACIO

a MARCELLUS Budeme mlčet.

HAMLET Dobře, přísahajte.

HORACIO

Přisahám: budu mlčet.

MARCELLUS Přisahám.

HAMLET Na můj meč, povídám.

MARCELLUS Vždyť už jsme přísahali.

HAMLET Na můj meč, povídám.
 DUCH Přísahajte.
 HAMLET Vid', že mám pravdu, dobráku, jsi tam?
 Slyšíte? Sklepník si to myslí taky.
 Tak přísahajte.
 HORACIO Ale co, můj princí.
 HAMLET Že neřeknete, co jste viděli.
 Na můj meč přísahajte.
 DUCH Přísahajte!
 HAMLET *Hic et ubique?* Půjdem kousek dál.
 Pojd'te sem, pánové.
 Položte ruce znovu na můj meč:
 Neřeknem nikdy, co jsme viděli.
 Přísahajte to na meč.
 DUCH Přísahajte.
 HAMLET Máš pravdu, krtku. Prokopal ses rychle.
 Průkopnický čin. Zase půjdem jinam.
 HORACIO Proboha, já jsem z toho celý pryč.
 HAMLET Tak nebud' pryč a vrať se zase k nám.
 Jsou věci mezi nebesy a zemí,
 o nichž se filosofům ani nesní.
 Tak ještě jednou slibte mi, že nikdy,
 ať už se chovám sebepodivněji -
 a možná, kdo ví, uznám za vhodné
 chovat se trochu bláznivě a divně -
 že nikdy, až to budu dělat, nikdy
 nebudete - takhle - lomit rukama,
 potřásat hlavou - takhle - nebo vést
 záhadné, hloupé, a průhledné řeči:
 "My víme, ale nepovíme", nebo
 "My bychom mohli, ale nesmíme"
 a další dvojsmyslné náznaky
 o tom, že o mně víte něco víc -
 nikdy. A k tomu pomáhaj vám Bůh.
 Přísahajte.
 DUCH Přísahajte.
 HAMLET Dej si už pokoj, rozjitřený duchu.
 Poroučím se vám, pánové - a s láskou.

Co chudák Hamlet může udělat
na důkaz přátelství a lásky k vám,
to s Boží omocí též udělá.
Pojďte, a prosím: jazyk za zuby!
Doba se zbláznila - a vzal to d'as,
že spravovat mám vykloubený čas.
Tak pojd'te. Půjdem spolu.
Odejdou.

II. 1. *Vystoupí Polonius a Reynaldo.*

POLONIUS Ty peníze a dopisy jsou pro něj.

REYNALDO Ano, pane.

POLONIUS A bude moudré, milý Reynaldo,
nejdřív se trochu poptat, jak se chová,
až pak jít za ním.

REYNALDO To jsem chtěl, můj pane.

POLONIUS Výborně, pane, skvělá odpověď.

Na Dány v Paříži se vyptejte,
jak každý bydlí, kde a s kým a za co,
jaké má styky, prostředky a tak.
Když nenápadným oťukáním zvíte,
že znají mého syna, opatrně
a oklikou se vyptávejte dál.

Tvařte se, že ho znáte jenom trochu,
"znám jeho otce," říkejte, "a jeho
pár přátel -" posloucháte, Reynaldo?

REYNALDO A velmi pozorně, můj pane.

POLONIUS "A částečně i jeho," říkejte,
"nemýlím-li se, rád se občas spustí -"
pak nařkněte ho, z čeho se vám zachce,
však pozor - vždycky s mírou! - abyste ho
zas nezostudil moc. Jen o běžných
necudnostech a chybičkách se širte,
co patří k bujnému a svobodnému
mládí.

REYNALDO Co třeba hazardní hry, pane?

POLONIUS Karban a kostky, hádky, souboje,
bitky a pitky, děvky - a tak dále.

REYNALDO Ty děvky by ho zneuctily, pane.

POLONIUS Ne když svůj výklad řádně odstíníte.

Hlavně nic skandálního. Děvky ano,
no prosím - občas - hlavně všeho s mírou.

Musíte podat jeho vady jemně,
jen jako hříchy svobodného ducha,
ohnivé záblesky bujaré mysli,
vzplanutí prudká příliš horké krve
a rozpustilost mládí.

REYNALDO Ale pane -

POLONIUS K čemu to všechno?

REYNALDO Ano, pane, k čemu,
to bych rád věděl.

POLONIUS Tohle je můj plán,
a myslím, že to zaručeně vyjde.

Až budete jim líčit jeho hříšky -
kdo něco dělá, ušpiní se vždycky -
sledujte dobře, koho zpovídáte:

jestli ten pán kdy přistih mého syna
při poklescích, jež uvedl jsem výše,
sám od sebe vám začne přizvukovat.

"Vážený pane," spustí, nebo "milý pane",
či "příteli" - to podle toho, kdo to
bude a co je tamní zvykem.

REYNALDO Ano, pane.

POLONIUS A pak, a pak - co jsem to chtěl říct? Panebože, já jsem
chtěl něco říct, co to bylo? Co jsem to vlastně
říkal?

REYNALDO Sám od sebe vám začne přizvukovat, "Vážený pane,
spustí, nebo "milý pane" -

POLONIUS Sám od sebe vám začne přizvukovat,
no ovšem, takhle: "Toho pána znám,
včera či předevírem jsem ho viděl,
zrovna byl tam a tam a s tím a s tím,
tuhle hrál karty, onehdy zas přebral,
jindy se porval při tenisu," nebo
"viděl jsem ho jít do onoho domu,"
tím myslí do bordelu, a tak dál,

Chápete?

Na háček lži se chytne kapr pravdy.

A všichni moudří, prozíraví lidé
úhybem, obchvatem a obezřetně,
ba plíživě se blíží k svému cíli.

A právě tak se, poučen mou radou,
budete sbližovat s mým synem, jasné?

REYNALDO Naprosto, pane.

POLONIUS Dobré pořízení.

REYNALDO Vynasnažím se, pane.

POLONIUS A snažte se mu ve všem vyjít vstříc.

REYNALDO Spolehněte se, pane.

POLONIUS A ať se cvičí v hudbě.

REYNALDO Ano, pane.

POLONIUS Sbohem.

Odejde Reynaldo

Vystoupí Ofelie

Co je ti, Ofelie, co se stalo?

OFELIE Jsem ještě celá vyděšená, pane.

POLONIUS Proboha z čeho?

OFELIE U šití sedím v pokoji, když zjeví
se Hamlet, kabátec má rozepnutý,
prostovlasý je, punčochy mu spadly
až ke kotníkům jako okovy,
bledý jak stěna, v kolenou se třese,
tváří se žalostně a vyděšeně,
jako by ho právě vypustili z pekla,
aby nám řekl o všech jeho hrůzách.

POLONIUS Zbláznil se láskou k tobě?

OFELIE Nevím, pane,
ale mám hrozný strach.

POLONIUS A co ti říkal?

OFELIE Popad mě v zápěstí a pevně stisk.

Pak trochu ucouvl - na délku paže -
tou druhou rukou zastínil si oči
a jal se zpytovat mou tvář, jak by ji
chtěl kreslit. Dlouho tak stál a zíral.
Pak zatřásl mi paží, potřikrát

pokýval hlavou nahoru a dolů
a vydal ze sebe tak hluboký
a přežalostný vzdech, že mu to málem
utrhl srdce. Teprve pak mě pustil
a s hlavou otočenou přes rameno,
šel zpátky ke dveřím a poslepu,
aniž by na okamžik ze mě spustil
světlo svých očí, zase odešel.
POLONIUS Pojd', jdeme za králem, a honem.
Tohle jsou jasné znaky šílenství,
jímž prudká láska samu sebe ničí
a vede často k zoufalejším činům,
než jakákoli jiné utrpení,
jemuž jsme vystaveni. Mrzí mě to -
Nebylas k němu někdy příliš příkrá?
OFELIE Ne pane, ale jak jste přikázal,
vrátila jsem mu dopisy a schůzky
odmítala.
POLONIUS A proto zešílel.
Že já ho dřív a lépe neodhad.
Obával jsem se, že mu jde jen o žert,
jímž tě chtěl zneuctít. Čert aby vzal
tu moji podezíravost. V mém věku
člověk má často rozumu až příliš,
zatímco mladým se ho nedostává.
Pojd', půjdeme za králem a řeknem mu to.
I když to možná neuslyší rád,
horší by bylo tu věc ututlat.
Odejdou.

II. 2. *Vystoupí Claudius, Gertruda, Rosencrantz, Guildenstern a družina.*

CLAUDIUS Vítejte, Rosencrantzi, vítejte,
Guildensterne. Už dlouho vás chcem vidět,
zároveň je nám třeba vašich služeb -
proto ten spěch. Jak jistě víte, Hamlet
už není tím, kým býval a ta jeho -
říkejme tomu proměna - se týká

vnějšku i vnitřku. Co jen za tím je,
krom smrti jeho otce, že se tak
odcizil sobě samému, to nevím.
Vy dva jste přece vyrůstali s ním
a dobře znáte jeho povahu,
a já vás proto žádám o laskavost:
prosím vás, pozdržte se trochu déle
na našem dvoře, ať vaše společnost
ho rozptýlí, a nenápadně přitom
zjistíte, zda sužuje ho něco,
o čem my nevíme, však vědět to,
pomohli bychom vyléčit tu bolest.

GERTRUDA O vás dvou mluvím pořád, pánové,
a na vás dvou lpí nejvíc ze všech lidí,
jsem si tím jista. Prokážete-li
nám tolik laskavé a dobré vůle,
že zdržíte se u nás trochu déle
a posílíte naši naději,
královská odměna vás nemine,
pánové.

ROSENCRANTZ Vaše Milosti by mohly,
z titulu vaší svrchované moci,
svou vůli vyjádřit spíš rozkazem
než přáním.

GUILDENSTERN Zůstaneme rádi oba
a k vašim nohám dovolte nám složit
naprostou, bezvýhradnou oddanost.
Rozkazujte.

CLAUDIUS Dík, Rosencrantzi, Guildensterne, díky.

GERTRUDA Dík, Guildensterne, Rosencrantzi, díky.
A moc vás prosím, bez prodlení jděte
za mým tak náhle proměněným synem. -
Odved'te tyto pány za Hamletem.

GUILDENSTERN Kéž naše přítomnost a naše činy
jsou Hamletovi ku prospěchu!

GERTRUDA Amen!

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern. Vystoupí Polonius.

POLONIUS Vyslanci z Norska, pane můj a králi,

jsou s pořízenou zpátky.

CLAUDIUS Vy jste byl vždycky otcem dobrých zpráv.

POLONIUS Opravdu, Veličenstvo? Služba Bohu

a mému tolik laskavému králi

je mi tak drahá jako vlastní duše.

A myslím - pakliže mě neklame

můj tolikrát už vyzkoušený čich,

že jsem našel pravou příčinu

i důvod Hamletova šílenství.

CLAUDIUS Řekněte mi to, přeji si to slyšet.

POLONIUS Přijměte nejdřív vyslance. Má zpráva

zákusek ať je po té hostině.

CLAUDIUS Prokažte jim tu čest a uveďte je.

Odejde Polonius.

Tvrdí, má drahá Gertrudo, že našel

příčinu Hamletova rozrušení.

GERTRUDA Pořád to samé je to, obávám se -

smrt otce a náš uspěchaný sňatek.

CLAUDIUS Vyzpovídáme si ho.

Vystoupí Polonius s Voltemandem a Corneliem.

Vítejte, páni!

Co vzkazuje náš bratr norský král?

VOLTEMAND S přáním všeho dobrého vás zdraví.

Hned jak jsme vznesli první bod, dal rozkaz,

zarazit verbování vojska. Myslel,

že synovec se chystá na Poláky,

po zralé úvaze však připustil,

že spíš chtěl vtrhnout na vás. Rozlobil se,

že jeho nemoc, neschopnost a slabost

tak zneužili, předvolat dal hned

Fortinbrase a ten, když dostavil se,

byl králem pokárán a musel před ním

slíbit, že se už nikdy nepokusí,

zvednout zbraň proti vaší Výsosti.

Přemožen radostí pak starý král

zvedl mu rentu na tři tisíce

korun a pověřil ho, aby vojsko,

jež zverboval už dřív, vedl proti Polsku.

A vás pak, pane, tímto listem žádá
abyste umožnil mu volný průchod
přes vaše území a slibuje,
že bude respektovat bezpečnost
státu a vaše podmínky.

CLAUDIUS To se nám líbí. 80

Po čase všechno znovu promyslíme
a pošleme včas naši odpověď.

Za dobrou práci přijměte náš dík.

Odpočiňte si. Večer budem jíst
a pít.

Odejdou Voltemand a Cornelius.

POLONIUS A je to šťastně za námi.

Protože, ptát se, pane můj, má paní,
co je to majestát, co povinnost,
proč den je den, noc noc, a čas je čas,
je pouze marnit čas i den i noc,
a duše důvtipu je ve stručnosti
a rozvláčnost je jeho zdobný úd,
řeknu to stručně: Princ - váš syn - se zbláznil,
já říkám zbláznil, neboť bláznovství
se projevuje tím, že někdo blázní.

O tom však dost.

GERTRUDA Míň příkras a víc k věci.

POLONIUS Přísahám, madam, mluvím bez příkras.

Že blázní, je pravda; a pravda je,
že je to škoda, škoda však, že pravda -
bláhová řeč. Však bez příkras a k věci:
zbláznil se, dobrá; teď však ohledejme
původní důvod toho efektu,
či důvodný spíš původ defektu,
neboť ten efekt defektní má důvod
i původ. Tolik můj úvod, a teď,
teď poslouchejte.

Mám dceru - mám ji, protože je má -
a protože má smysl pro povinnost,
dala mi tohle. Posuďte to sami.

Čte.

"Nebeskému stvoření a idolu mé duše, přesličné slečně Ofelii," - ošklivý výraz, "přesličná slečna", fuj, jak hnusný výraz, ale to není všechno - "na jejíž skvostná, navýsost bělostná ňadra kladu tyto -"

GERTRUDA Tohle že psal Hamlet?

POLONIUS Strpení, madam, přečtu, co tam stojí.

"Nevěř hvězdám proradným,
nevěř pravdě, umí lhát,
nevěř slunci - nemám rým -
věř jenom, že mám tě rád."

Ó, drahá Ofelie, rýmování mi jde jako těžká rýma. Mé nespočetné vzdechy se ne a ne rýmovat. Ale věř, že miluju tě mnohem líp, mnohem líp. Sbohem.

Pokud je moje tělo mé, má nejdražší, jsem navždy Tvůj Hamlet."

Tohle mi ukázala moje dcera
a poslušně mi navíc pověděla,
kdy, kde a jak jí činil milostné
návrhy.

CLAUDIUS A jak ona přijala
tu jeho lásku?

POLONIUS Za koho mě máte?

CLAUDIUS Za čestného a poctivého muže.

POLONIUS Takový, doufám, taky jsem. Co byste
však řekl, kdybych poté, co jsem viděl,
k čemu se schyluje, a já to věděl,
věřte, než se mi dcera svěřila,
co byste řekl vy a královna,
kdybych jim dělal prostředníka
či obě oči přimhouřil a dělal,
jakoby nic - co byste tomu řekl?

Ale já to tak, věřte, nenechal
a dceři promluvil jsem do duše:

"Princ Hamlet, není pro tebe,
musí to přestat," řekl jsem a dal jí
pár užitečných rad: už žádné schůzky
a žádné dárky, žádná psaníčka,
a ona si má slova vzala k srdci.

Zkrátka a dobře, Hamlet dostal košem.
Nejdřív byl smutný, potom přestal jíst,

pak spát, pak z vyčerpání dostal závrať,
až skončilo to tím, že se nám zbláznil,
což bohužel je stav, v němž nachází
se teď.

CLAUDIUS Vy věříte, že je to tím?

GERTRUDA Snad. Možné to je.

POLONIUS Stalo se někdy už - to bych rád věděl -
že jsem řek s určitostí "je to tak",
a pak to bylo jinak?

CLAUDIUS O tom nevím.

POLONIUS Ať přijdu o hlavu, když to tak není.
Jak chytnu stopu, doberu se pravdy,
i kdyby skrývala se v útrobach
země.

CLAUDIUS Jak hodláte dál postupovat?

POLONIUS Prochodí často celé hodiny
po téhle galerii.

GERTRUDA Ano, vím.

POLONIUS Až zase přijde, pustím k němu dceru.
Vy a já budem tady za závěsem
a uvidíme. Jestli nemiluje
a nepomát se z lásky k Ofelii,
pak místo státu spravovat chci statek
a povozníky.

CLAUDIUS Za pokus to stojí.

Vystoupí Hamlet a čte knihu.

GERTRUDA Už jde. A čte si. Hled'te, jak je vážný.

POLONIUS Honem pryč! Schovejte se, prosím vás!
Já ho hned oslovím.

Odejdou Gertruda a Claudius.

Dovolte, prosím.

Jak se máte, princi?

HAMLET Děkuji, dobře.

POLONIUS Znáte mě, princi?

HAMLET Velmi dobře. Jste pasák.

POLONIUS Já ne, princi.

HAMLET Škoda. Přál bych vám slušné živobytí.

POLONIUS Slušné, princi?

HAMLET Ano, pane. Kdo se dneska živí slušně, prosím vás. Jeden z deseti tisíc.

POLONIUS To je pravda, princí.

HAMLET Jestliže slunce plodí červy i v mrtvém psovi, masíčko je to přece k pomilování - Máte dceru, pane?

POLONIUS Mám, princí.

HAMLET Ať nechodí na slunce. Početí je požehnání. Ale co by si vaše dcera počala, kdyby počala. Pozor, příteli.

POLONIUS (*Stranou*) Co tomu říkáte? Pořád mluví o dceři. Ale nejdřív mě ani nepoznal. Řekl, že jsem pasák. Zlé je to s ním, zlé, velmi zlé. Co já si v mládí vytrpěl pro lásku! Býval jsem na tom skoro tak bledě jako teď on. Ještě na něho promluví. - Co to čtete, princí?

HAMLET Slova, slova, slova.

POLONIUS Čeho se dotýkají?

HAMLET Ona se nedotýkají.

POLONIUS Myslím, o čem ta kniha je, princí?

HAMLET O pomluvách, pane. Ten mizera tu škodolibě píše, že starci mají šedé vousy, svrasklé tváře, z očí jim prý teče samý hnus a sliz, vtipu mají neobyčejně hojný nedostatek a stehna pohublá - čemuž já, pane, věřím velmi vehementně, myslím si však, že není vůbec slušné o tom takhle otevřeně psát. Vy byste se mohl dobelhat až k mému věku, pane - jen umět chodit pozpátku jak rak.

POLONIUS (*Stranou*) Mluví jak blázen, jistý smysl to však dává. - Je tu průvan. Nepůjdete dovnitř, princí?

HAMLET Do hrobu?

POLONIUS Tam vskutku průvan není. (*Stranou*) Jak výstižné jsou někdy jeho odpovědi. Šilencům se často poštěstí, co zdravý rozum neporodí nikdy. Ted' ho tu nechám a rychle vymyslím, jak to zaonačit, aby se setkal s Ofelií. - Poníženě prosím, Výsosti, mohu vás zbavit své společnosti?

HAMLET Ničeho se, věrte mi, velevážený pane, nezbavím s větším potěšením - kromě života, kromě života, kromě života.

Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

POLONIUS Sbohem, Výsosti.

HAMLET Tihle staří pitomci dovedou ale otravovat!

POLONIUS Hledáte prince, páni? Tamhle je.

ROSENCRANTZ Bůh s vámi, pane.

Odejde Polonius.

GUILDENSTERN Nejvzácnější princí!

ROSENCRANTZ Nejdražší princí!

HAMLET Přátelé moji! Jak se máte, Guildensterne? Rosencrantzi! Jak se máte, kamarádi moji!

ROSENCRANTZ Jako řadoví smrtelníci.

GUILDENSTERN Šťastní, že nejsme šťastní víc, než je zdrávo. Nejsme špicí na čepici štěstěny.

HAMLET Ale podešví na její botě taky nejste?

GUILDENSTERN Její podešví nejsme, Výsosti.

HAMLET Takže jí saháte asi tak do pasu? Klidně si hovíte v klíně její přízně?

GUILDENSTERN Klín její přízně známe důvěrně.

HAMLET Že důvěrně znáte její klín? Pravda, je to děvka. Co je nového?

ROSENCRANT Nic, Výsosti. Až na to, že svět je pořád poctivější.

HAMLET Tak to se blíží soudný den. Vy mi ale lžete, milí přátelé, a tak se zeptám bez okolků a přímo. Čím jste oblažili tu vaši Štěstěnu, přátelé, že vás posílá k nám do vězení.

GUILDENSTERN Do vězení, princí?

HAMLET Dánsko je vězení.

ROSENCRANTZ Pak celý svět je vězení.

HAMLET A pořádné. Samé cely, samotky a hladomorny. A Dánsko je z nich nejhorší.

ROSENCRANTZ My si to nemyslíme, princí.

HAMLET Pak pro vás Dánsko vězení není. Nic není špatné nebo dobré samo o sobě. Záleží na tom, co si myslíme. Pro mě Dánsko vězení je.

ROSENCRANTZ To bude vaší ctižádostí. Máte velkou duši. Svět je pro ni malý.

HAMLET Panebože, moh bych se zavřít do skořápky a cítil bych se jako král nekonečných prostor. Jen nemít špatné sny.

GUILDENSTERN To je tou ctižádostí. Ctižádostiví lidé jsou ve své pravé podstatě jen stíny snů.

HAMLET Každý sen je pouhý stín.

ROSENCRANTZ Ano, podle mě je ctižádost jen pomíjivé, vzdušné nic, stín stínu je to.

HAMLET Pak žebráci jsou těla a králové a slavní hrdinové jenom jejich stíny. Nepůjdem ke dvoru? Na tyhle debaty já nejsem.

ROSENCRANTZ

a GUILDENSTERN Budem vašimi služebníky.

HAMLET Nepřichází v úvahu. Nemůžu s vámi zacházet jako se sluhy. Mezi námi řečeno, slouží mi hrozně. Ale teď upřímně a ve jménu přátelství: copak vás přivádí do Elsinoru?

ROSENCRANTZ Chtěli jsme vás vidět. Nic jiného v tom není.

HAMLET Protože jsem žebrák, neoplývám ani díky. Ale děkuji vám.

Ujišťuji vás, přátelé, že moje díky nestojí ani za zlámaný groš.

Neposlali pro vás, co? Přišli jste z vlastní vůle? Rozhodli jste se svobodně? No tak, na rovinu, jak to bylo? Mluvte.

GUILDESTERN Co na to máme říct, Výsosti?

HAMLET Cokoli, jen ne pravdu. Poslali pro vás, poznám vám to na očích. Máte v sobě tolik slušnosti, že to nedokážete skrýt. Víím, že král a královna měli péči. Poslali pro vás?

ROSENCRANTZ Proč by to dělali, Výsosti?

HAMLET To mi musíte říct vy. Při našem přátelství, při vzácném souzvuku našich mladých let, při závazcích, co ukládá nám trvalá a věčná láska, při všem, co vymyslel by výmluvnější jazyk, než mám já, řekněte mi přímo a na rovinu: poslali pro vás, nebo ne?

ROSENCRANTZ Co na to říct?

HAMLET (*Stranou*) Však á si vás už ohlídá, - Já čekám, pánové. Ven s tím, máte-li mě rádi.

GUILDESTERN Poslali pro nás, Výsosti.

HAMLET A já vám řeknu proč. Vy nic nevyzradíte a vaše tajné pikle s králem a královnou neztratí pranic na své dokonalé kráse. Poslední dobou - ale proč, to nevím - mě opustila dobrá nálada. Necvičím se v šermu ani v tanci jako dřív. Tak ztěžka na mě dolehla má tíseň, že celý ten náš povedený svět mi připadá jak pustá výspa. A tenhle skvělý baldachýn, vidíte, ta krásně klenutá baň nebe, ten majestátní krov krumplovaný plápolavým zlatem mi připadá jen jako ohavná a jedovatá shlučenina par. Jak skvělý výtvar přírody je člověk! Vznesený rozumem, schopnostmi nadán nekonečně? Tělem i pohybem dokonalost sama? Andělský půvabem a chápáním jak Bůh? Výkvět všech krás světa, pravzor všeho tvorstva? A přece - co pro mě znamená ta kvintesence prachu? Já už v lidech zalíbení nemám, ba ani v žádné ženě, třebaže váš úsměv naznačuje, že myslíte si své.

ROSENCRANTZ Nic takového nám nepřišlo na mysl, Výsosti.

HAMLET Proč ten úsměv, když jsem řek "Já už v lidech zalíbení nemám"?

ROSENCRANTZ Pomysleli jsme si, Výsosti, jak asi přijmete ty herce, když nenalézáte zalíbení v lidech. Předstihli jsem je cestou. Směřují sem a chtějí vám nabídnout své služby.

HAMLET Ten, co hraje Krále, bude vítán - Jeho Veličenstvo stědře odměním. Potulný Rytíř nebude nadarmo třímat meč a štít, Milovník nevzdychne ani jednou gratis, Škarohlíd nakonec nalezne mír v duši. Šašek rozesměje každého, kdo má jen trochu lechtivou bránici. Dáma ať nám oddrmolí všechno, co má v textu, jinak se jí blankvers zadrhne. Co je to za herce?

ROSENCRANTZ Ti, které jste kdysi míval tolik v oblibě - herci z města.

HAMLET Co to, že vydali se na turné. Vždyť ve městě jsou větší výdělky i sláva.

ROSENCRANTZ Nejspíš museli zavřít divadlo kvůli těm nedávným nepokojům.

HAMLET Těší se stejné přízni, jako když jsem je naposledy viděl ve městě? Chodí na ně pořád tolik lidí?

ROSENCRANTZ To už dávno není pravda.

HAMLET Proč to? Došel jim dech.

ROSENCRANTZ Vůbec ne, jejich výkony jsou pořád stejně dobré. Může za to hnízdo dravčích písklat zfanfrnělých tak, že ječí jedno přes druhé, a co je nejhorší, sklízí za to potlesk. Ti frackové jsou dneska nová móda a rozkřikují se tak sprostě proti - jak říkají - obyčejným hercům, že pánové, co nosí kord se bojí satirických per a divadlům se zdálky vyhýbají.

HAMLET Cože, děti jsou to? Z čeho žijí? Kdo jim platí výlohy? A co až začnou mutovat? Budou hrát i potom? A neřeknou jednou sami, až se z nich stanou obyčejní herci - k čemuž jistě dojde, když neseženou lepší živobytí - že autoři je poškodili, když nutili je spílat vlastní budoucnosti?

ROSENCRANTZ Na obou stranách se už křičelo až dost. A národ s gustem štve je proti sobě. A jednu dobu nikdo ani nezavadil o hru, v níž si básníci a herci nešli po krku.

HAMLET Je to možné?

GUILDENSTERN Úplná bitva satirických šlehů.

HAMLET A ti chlapci si odnesli palmu vítězství?

ROSENCRANTZ Ano, a s ní i Herkula, co drží na ramenou celý svět.

HAMLET Není to zvláštní? Můj strýc je král Dánska. Ti, kdo se mu posmívali, když ještě žil můj otec, si teď kupují jeho portréty a dávají za každý dvacet, čtyřicet, padesát, nebo i sto dukátů. Nad tím člověku zůstává zdravý rozum stát. Snad jednou věda pro to najde vysvětlení.

Fanfáry.

GUILDENSTERN My o hercích a už je máme tady.

HAMLET Vítejte do Elsinoru, pánové. Mo tak, podáte mi ruce? Dobrý mrav káže, že k uvítání patří jistá obřadnost. Chci uvítat vás jak se sluší, aby mé uvítání herců - a to musí být hodně okázalé - nevypadalo nakonec srdečněji, než já teď vítám vás. Vítejte. Ale můj strýček tatíček a tetička mamička se pletou.

GUILDENSTERN V čem, Výsosti?

HAMLET Blázním pouze severoseverozápadním směrem. Když fouká vítr od jihu, rozeznám vola od kola.

Vystoupí Polonius.

POLONIUS Klaním se, pánové.

HAMLET Poslyšte, Guildensterne, a vy taky - nastavte obě uši: to velké mimino, co stojí před vámi, ještě nevyrostlo z plenek.

ROSENCRANTZ Možná se do nich zase vrátil. Stáří je prý druhé dětství.

HAMLET Jde mi říct, že přijeli herci, dám na to krk. Dávejte pozor. - Máte pravdu, pane. V pondělí ráno se to stalo, vím to jistě.

POLONIUS Mám pro vás novinu, můj pane.

HAMLET Mám pro vás novinu, můj pane. Když Roscius, ten římský herec -

POLONIUS Přijeli herci, Výsosti.

HAMLET To je mi novina!

POLONIUS Na mou čest, Výsosti -

HAMLET Na herce herec harcoval -

POLONIUS Nejlepší herci na světě, pokud jde o tragédie, komédie a hry historické, pastorální, pastorálně-komické, historicko-pastorální, tragicko-historické, tragicko-komicko-historicko-pastorální, hry krátkodlouhé i dlouhokrátké a dalekosáhle a všeobsáhle nepopsatelné. Seneka po ně není dost těžký, Plautus ne dost lehký. Řeč vázanou i nevázanou svedou jako nikdo.

HAMLET Ó, Jefto, soudce Israele, o jakýs poklad přišels!

POLONIUS O jaký poklad přišel, Výsosti?

HAMLET No přece:

"Dceru měl a přišel o ni,
měl ji rád, teď slzy roní."

POLONIUS Pořád o mé dceři, slyšíte.

HAMLET Nemám pravdu, starý Jefto?

POLONIUS Když už mi říkáte Jefto, Výsosti, mám dceru a mám ji
nesmírně rád.

HAMLET Ale ne proto, že vám říkám Jefto.

POLONIUS Proč mi tedy říkáte Jefto?

HAMLET No přece proto,

"že se stalo,
co se stalo,"

a dál to už znáte "taky se to čekat dalo" - První sloka té zbožné
písničky vám řekne víc. Přišla na mě zábava, podívejte.

Vystoupí pět herců.

HAMLET Vítejte, páni, vítejte všichni! Rád tě vidím. Vítejte, drazí
přátelé. Od doby, kdy jsme se viděli naposled, sis dal narůst vous,
příteli. Teď jsi o fous lepší než já. Zdravím tě, vážená a milá slečno -
milostivá slečna nám nějak poporostla, koukám. Že by to bylo těmi
podpatky? Máš teď, vidím, vysoké postavení. A co hlas? Pořád cinká,
pořád cinká? Ať ti nepukne, jak nakráplá a padělaná mince! Pánové,
všechny vás vítám. A vrhnem se střemhlav na cokoli, co nám přeletí
přes mysl. Jako francouzští sokoli. Co takhle jednu pořádně vášnivou
řeč. Tak ukažte, co umíte!

PRVNÍ HEREC Jakou řeč, Výsosti

HAMLET Jednou jsem tě slyšet říkat řeč. Nikdy se to nehrálo, a když,
tak jenom jednou. Ta hra nebyla pro každého, znáš to - proč házet perly
sviním. Skvělá hra - což tvrdili i lidé, na jejichž mínění dám v téhle věci
daleko víc než na to své. Scény dobře skloubené, napsané obratně a s
kázni. Říkalo se o ní, že je zbavená dráždidel a lascivností, že v její
dikci není nic, co by znělo afektovaně, že je prostá a působivá, a krásná
že je spíš neokázale, než aby spoléhala na okrasný vtip. Zkrátka poctivá
práce, jak se říká. Jedna řeč v ní na mě zapůsobila zvlášť silně - ta, co
Didoně jí říká Aeneas a zvláště pak ta pasáž o zavraždění krále Priama.
Jestli ji ještě máš v paměti, začni, prosím, tímto veršem - počkej, snad
si vzpomenu:

"Barbarský Pyrrhus, tygr hyrkánský -"

Ne, tak to není. Začíná to Pyrrhem -

"Barbarský Pyrrhus, jehož černá zbroj,

temná jak noc a jeho úmysl,
se krčí v břiše osudného koně
a v hrůzném vzezření má vepsaný
hrůzostrašný erb. Od hlavy až k patě
je rudě zmalován - znak krve je to
otců a matek, synů, dcer a starců,
sražené, speklé krve, prolité
v ulicích, jejichž požár vrhal světlo
na kruté vraždy. Vztekem a ohněm
rozpálen, pokryt začernalou krví,
oči jak karbunkuly, ďábelský
Pyrrhus jde hledat krále Priama."
Teď pokračuj.

POLONIUS Moc dobře jste to podal, Výsosti, se správným akcentem a mimořádným citem.

PRVNÍ HEREC "Už ho vidí,
jak marně udeřit chce na Řeky.
Prastarý meč mu vypovídá službu
a vypadne mu z ruky. Pyrrhus zlostně
udeří na Priama, ve vzteku ho mine,
ale už jenom svist ukrutného meče
poválí na zem bezmocného starce.
Pak Trója, jak by cítila tu ránu,
v plamenech hroutí se a hrůzný třesk
ohluší Pyrrha. Meč, co Priamovi
už málem srazil mléčně bílou hlavu,
ve vzduchu visí jako přibitý,
a Pyrrhus jako tyran na obraze,
bez vůle stojí zcela omráčen
a neudělá nic.
Před bouří často zmlknou nebesa,
oblaka strnou, vítr oněmí,
a celá šírá, zaoblená zem
ztichne jak smrt, jen aby nebe rozt'al
strašlivý hrom, tak Pyrrhus se zas může
a dokonává dílo strašné pomsty.
Kladiva Kyklopů tak nekovala
Martovu zbroj, co přestát měla věky,

jak Pyrrhův krví ubročený meč
teď padá na Priama.

Pryč s tebou, Štěstěno, ty děvko!

Sněm bohů kéž by ti vzal všechnu moc!

Ať loukotě si zláme tvoje kolo
a jeho náboj skutálí se z nebe
až někam do pekla!

POLONIUS Není to už dlouhé?

HAMLET Pošlem to holiči i s vaším vousem. - Prosím tě, mluv dál.
Ten je tak ještě na odrhovačky a oplzlosti, jinak usne. Recituj dál ty
verše o Hekubě.

PRVNÍ HEREC "Kdo viděl zachumlanou královnu" -

HAMLET "Zachumlanou královnu?"

POLONIUS "Zachumlaná královna," to je dobré.

PRVNÍ HEREC - "jak bosky pobíhá a slzami

chce uhasit ten požár, na hlavě
kus hadru, žádný diadém, a kolem
vyhublých, vytahaných beder deku,
v záchvatu děsu jen tak přehozenou,
kdo tohle viděl, jed měl na jazyku
a proklínal tu zrádnou Štěstěnu.

Kdyby však sami bozi slyšeli -
když Pyrrhus zvráceně, jí před očima,
jejímu muži rozsekával údy -
ten náhlý výkřik zlomeného srdce,
pak, pokud lidský žal je může dojmout,
bozi by žalem celí ustrnuli,
planety pláčem smáčely by zem."

POLONIUS Co je to s ním? Celý zbled a v očích má slzy. - Už dost,
prosím vás, už dost!

HAMLET To stačí. Brzo si poslechnu i zbytek. - Dobře se o herce
postarejte, prosím vás, pane. Hled'te si jich, slyšíte, neboť v nich, jak v
živých kronikách, se obtiskuje čas. Kdybyste měl ten nejhorší epitaf po
smrti, je to pořád lepší, než zaživa mít u nich špatnou pověst.

POLONIUS Budou mít všechno, co si zaslouží, Výsosti.

HAMLET Víc, pane, mnohem víc. Dejte každému, co si zaslouží, a
výprasku pak neunikne nikdo. Naložte s nimi, jak vám velí vaše čest a

důstojnost - čím méně si oni zaslouží, tím záslužnější bude vaše laskavost. Uveďte je.

POLONIUS Pojdte, pánové.

Odejde Polonius.

HAMLET Teď jděte s ním, přátelé. Hrát budete zítra. - Poslyš, příteli, uměl bys ještě zahrát *Vraždu krále Gonzaga*, co říkáš?

PRVNÍ HEREC Ano, pane.

HAMLET Zítra to zkusíme. Mohl bys, v případě nutnosti, nastudovat řeč - tak deset, dvacet řádků - kterou bych sepsal a vložil do textu hry?

PRVNÍ HEREC Ano, pane.

HAMLET Výborně. Jdi za tím pánem a moc se mu neposmívej.

Odejdou herci.

Pro dnešek se s vámi loučím, milí přátelé. Vítejte v Elsinoru.

ROSENCRANTZ Výsosti.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

HAMLET Už buďte sbohem, pane. Teď jsem sám.

Já lump, já sketa, trapný ubožák!

To volá do nebes! Ten herec tady
představu pouhou, vymyšlený žal
sehraje tak, že obětuje duši
a celý zbledne cizím utrpením,
v očích má slzy, v obličeji děs,
hlas zlomený a celou svoji bytost
dá do služeb té smyšlence. A pro nic!
Pro Hekubu!

Co je mu do Hekuby, nebo jí
do něj, že pro ni pláče? Co by dělal,
mít motiv jako já a důvod k žalu?
Slzami zaplavil by jeviště,
úděsnou řečí roztál lidem sluch,
k šílenství dohnal viníky a zděsil
nevinné, nevědomé zmát a zrak
i sluch by uved v ohromený úžas.
Ale já, líný, otupělý lump,
chodím jak ve snách, činu neschopen,
a ani slovem neumím se vzít
za krále, jenž byl podle oloupen
o korunu i o život. Jsem sketa?

Kdo řekne, že jsem lump? Kdo mi dá facku?
Kdo vyškubne mi vous a foukne mi
ho rovnou do tváře? Kdo zakroutí mi
nosem a křikne: "V hrdlo lžeš!"? No kdo?
Už je to tak a měl bych si to přiznat:
jsem zbabělec a slaboch, nemám ani
dost žluči, aby mi zhořk útisk, neboť
jinak bych předhodil už dávno supům
vnitřnosti toho oplzlého vraha!
Zákeřný, krvavý a chlípňý lotře!
Neujdeš pomstě!
Jen pro smích jsem! Jak skvělé představení,
když já, syn zrudně zabitého krále,
nebem i peklem vyzývaný k pomstě,
jak děvka radši vylévám si srdce
a nadávám tu sprostě, jak když bába
vylévá splašky! Fuj!
Teď hlavně myslet hlavou. - Provinilí
lidé, když shlédnou hru, v níž předvede
se jejich čin tak názorně a přesně,
že tne je do duše, prý zhroutí se
čímž ihned přiznají svůj hřích.
Vždyť vražda, i když nemá jazyk, křičí
do nebe. Zařídím to tak, že herci
předvedou strýci vraždu mého otce.
Budu ho sledovat a nespustím
z něj oči. Jestli sebou jenom cukne,
hned budu vědět, na čem jsem. Ten duch
by moh být d'ábel, neboť d'ábel ví,
jak převtělit se třeba do anděla.
Co když jen využil mé slabosti
a smutku - duchové to dělávají -
a chce mě zatratit. Budu mít důkaz
a pořádný - dám sehrát hru a tím,
svědomí krále pěkně polapím.
Odejde.

III. 1. *Vystoupí Claudius, Gertruda, Polonius, Ofelie, Rosencrantz a Guildenstern.*

CLAUDIUS A nemůžete z něho šikovně
vytáhnout, proč tak vyvádí a třestí,
proč klidné dny si kazí sebetrýzní
a výbuchy zrádného šílenství?

ROSENCRANTZ Přiznává, že se cítí rozrušen,
o příčině však nechce vůbec mluvit.

GUILDENSTERN A vstřícný není ani v nejmenším
a úskočně si hraje na šílence,
jakmile z něho chceme vypáčit,
co ho to vlastně trápí.

GERTRUDA Jak vás přijal?

ROSENCRANTZ Velice zdvořile.

GUILDENSTERN Musel se ale hodně přemáhat.

ROSENCRANTZ Sám nikdy neřek nic, ač na otázku
nám odpověděl vždycky.

GERTRUDA Na nějakou
zábavu by se nedal nalákat?

ROSENCRANTZ Po cestě náhodou jsme dostihli
nějaké herce. Řekli jsme mu o nich
a tvářil se, že slyší rád tu zprávu.
Už dorazili ke dvoru a myslím,
že mají příkaz dneska večer hrát
v princově přítomnosti.

POLONIUS Je to tak.
a požádal mě, abych jeho jménem
pozval též Vaše Veličenstva.

CLAUDIUS Rád přijdu. Velice mě těší, že
o něco projevuje zájem.

A podporujte ho v tom, pánové,
co nejvíc mějte ho k těm zábavám.

ROSENCRANTZ Budeme, Výsosti.
Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

CLAUDIUS Vy jděte též, má paní.
Tajně jsme dali poslat pro Hamleta,
aby tu - jakoby náhodou - potkal
Ofelii.

My s jejím otcem pak, jak špehové -
za nimiž stojí samozřejmě zákon -,
z úkrytu chcem ho tajně pozorovat
a posoudit, zda jeho vážný stav
má důvod v lásce, nebo zda ho trápí
nějaký zármutek či starost.

GERTRUDA Ráda
vás polechnu. Kéž jenom vaše krása,
Ofelie, je šťastnou příčinou
synova poblouznění. Doufám, že
váše ctnost způsobí, že zase najde
sám sebe.

OFELIE Upřímně v to doufám, madam.
Odejde Gertruda.

POLONIUS Ty se tu procházej a my, můj pane,
se skryjem. - Vem si tuhle modlitební
knížku, ať není nápadné, že jsi
sama. - Tak už to chodí, děláme
to všichni: zbožná tvář a zbožný čin
jsou přece krycí barvou samotného
d'ábla.

CLAUDIUS (*Stranou*) Tak pravdivá jsou tahle jeho slova,
že do svědomí švihla mě jak bič.
Ani tvář děvky skrytá pod líčidly
není tak odporná jak ten můj skutek,
co šklebí se pod šminkou krásných slov.
Ó, jak mě tíží!

POLONIUS Už slyším jeho kroky. Skryjme se!
Claudius a Polonius se schovají za závěsem. Vystoupí Hamlet.

HAMLET Být, nebo nebýt - to je otázka:
je důstojnější zapřít se a snášet
surovost osudu a jeho rány,
anebo se vzepřít moři trápení
a skoncovat to navždy? Zemřít, spát -
a je to. Spát - a navždy ukončit
úzkost a věčné útrapy a strážně,
co údělem jsou těla - co si můžem
přát víc, po čem toužit? - Zemřít, spát -

OFELIE Jak jste se měl tu celou dobu, Výsosti?
HAMLET Děkuji za optání, dobře, dobře.
OFELIE Dal jste mi kdysi dárky, Výsosti. Už dlouho je chci vrátit, prosím, tady je máte.
HAMLET Omyl, já jsem vám nic nedal.
OFELIE Dal, vzácný princí, dal. - A k tomu jimž vdechl jste tak velkou, něžnou krásu, že dala dárkům nedozírnou cenu. Už oněměla, dárky klesly v ceně:

laskavým slovem nejsou posvěcené.

Vezměte si je zpět.

HAMLET A co vy? Jste počestná?

OFELIE Počestná, princí?

HAMLET Jste krásná?

OFELIE Jak, to myslíte, Výsosti?

HAMLET Jestli jste počestná a krásná, pak ať vaše poctivost s krásou neobcuje.

OFELIE A s čím by krása měla obcovat, Výsosti? Proč ne s poctivostí?

HAMLET To ví přece každý: protože při tom obcování krása přivede poctivost do bordelu, ale poctivost krásu k poctivosti nepřivede nikdy. Kdysi to býval protimluv, dneska ovšem je to všeobecná pravda.

Miloval jsem vás kdysi.

OFELIE Říkal jste to a já vám věřila.

HAMLET Ale neměla jste. Neboť když roubujete na lidskou národu ctnost, nic dobrého z toho nevzejde. Nikdy jsem vás nemiloval.

OFELIE Tím víc jste mě oklamal.

HAMLET Jdi do kláštera! Nebo chceš rodit hříšníky? Já sám jsem poměrně počestný, ale můžu se obvinít z takových věcí, že by bývalo lepší, aby mě matka neporodila. Jsem velmi pyšný, pomstychtivý, ctižádostivý a stačí jen písknout, a hned se ve mně hlásí hříchů víc, než si umím představit, pomyslet či stihnu uskutečnit. Proč tvorové jak já se mají plazit mezi nebem a zemí? Jsme všichni padouši až do morku kosti. Nikomu z nás nevěř. Jdi do kláštera! Kde máš tatínka?

OFELIE Doma, Výsosti.

HAMLET Tak ho tam zamkni, ať dělá blázna jen ve svém vlastním domě. Sbohem.

OFELIE Dobrý Bože, dej ať se uzdraví.

HAMLET Jestli se vdáš, dám ti věnem tohle nepříjemné ponaučení: i když budeš cudná jako led a čistá jako sníh, pomluvě neunikneš. Jdi do kláštera, jdi. Sbohem. A jestli se chceš mermomocí vdát, vdej se za hlupáka, protože chytrí muži zatraceně dobře vědí, jaké obludy z nás naděláte. Jdi do kláštera, jdi, a rychle. Sbohem.

OFELIE Nebesa, ať se uzdraví.

HAMLET Víím, že se maluješ, moc dobře to víím. Bůh ti dal jednu tvář, ale ty si děláš druhou, natřásáš se, kroutíš zadkem, roztomile šišláš, Božím tvorům dáváš trapné přezdívky a práskaně se přitom tváříš jak nevinność sama. Nech toho. Leze mi to krkem. A taky na rozum. Jak

říkám, už žádné sňatky. Manželé zůstanou manžely a budou žít - až na jednoho. Ostatní zůstanou, tak jak jsou. Jdi do kláštera!

Odejde.

OFELIE Jak vzácný duch tu pad. Zrak dvořana,
řeč vzdělance, meč vojáka jsou pryč.

Naděje národa a výkvět země,
zrcadlo krásy, dokonalost formy,
vzor vzorných mužů - a teď leží v troskách!

Já ze všech nejvíc zubožená žena,
blažená kdysi hudbou jeho slov!

Proč kdysi vznešený a mocný rozum
bezmocně řinčí jako puklý zvon?

Proč nádherný zjev rozkvetlého mládí
sežehlo šílenství? Proč musím, ptám se,
vidět, co vidím, ne, co viděla jsem?

Vystoupí Claudius a Polonius.

CLAUDIUS Že láska, říkáte? Mně se to nezdá.

A to, co říkal, znělo nesouvisle,
leč šílené to není. Nosí v duši
nějaký smutek. Až ho donosí,
může se z toho vyklubat jen něco
neblahého. A proto musí pryč.

Je třeba jednat rozhodně a rychle:
odjede okamžitě do Anglie
vymáhat tam už dávno dlužnou daň.

Možná, že moře, cizí zem a nové
zážitky, rozptýlí to těžké cosi,
co zalehlo mu duši tak, že o to
škobrtá rozumem a není tím,
čím býval. Co si o tom myslíte?

POLONIUS Jen mu to prospěje. Já si však myslím,
že počátek a původ jeho žalu
tkví ve zhrzené lásce. - Nemusíš
nám říkat, Ofelie, o čem mluvil.
Všechno jsme slyšeli. - Dělejte,
co uznáte sám za vhodné, můj pane,
však smím-li radit, ať ho královna
hned po hře vyzpovídá. Vyslechnu -

kvůli vám - jejich rozhovor. Když z něj
nic nedostane, uklid'te ho hned
do Anglie, a nebo někam stranou -
jak uvážíte.

CLAUDIUS Tak to bychom měli -
když blázní princ, je na místě být bdělý.
Odejdou.

III. 2. *Vystoupí Hamlet a dva nebo tři herci.*

Prosím vás, říkejte tu řeč, jak jsem vám ji přednesl. Zlehounka a svižně
ať vám plyne z úst. Jen žádná velkohubá pompa, prosím vás. Herci si v
ní občas libují. To by ty verše moh rovnou vykřikovat obecní
vyvolavač. A menší gesta, neštípejte dříví. Vyjádřit vašeň strhující jako
přival, vichr nebo smršť, to vyžaduje kázeň, která dá slovům ústrojnost.
Mou duši uráží, když nějaký nařvaný hulvát v paruce huláká, až z něho
cucky lítají, a řve, až to rve uši divákům v přízemí, kteří ocení tak ještě
pitomou němohru anebo pořádný randál. Bičem bych dal zpráskat
chlapa, který na jevišti rádí víc než lítá saň a pouští děs, že Herodes je
proti němu hadr. Tomu se hleďte vyhnout.

PRVNÍ HEREC Spolehněte se, Výsosti.

HAMLET Ale přehnaně krotcí taky nebud'te. Řid'te se ve všem
uměřeností. Svá gesta přizpůsobte slovům a slova zase gestům a
úzkostlivě ve všem dbejte přirozenosti. Neboť vše, co takhle vybočuje z
míry, odporuje smyslu herectví, jehož cílem odjakživa bylo, a dodnes
je, nastavovat zrcadlo životu - ukázat dobru jeho dobro, hříchu jeho
hřích, a každé době její pravou tvář. Přemíra výrazu i jeho nedostatek
pobaví neznalé, soudné diváky však pohorší - a právě jim musíte
naslouchat vždy bedlivěji, než všem ostatním. Co herců viděl jsem už
hrát a ostatní je slyšel chválit, kteří - snad nebude to znít jak rouhání -
slovo neřekli jak křesťan, krok neudělali jak křesťan, pohan, nebo jiný
lidský tvor. Předváděli se a řvali tak, že jsem nabyl dojmu, že lidé
nejsou dílem Přírody, ale nějakého břídila - tak zpackané a ohavné bylo
lidstvo v jejich podání.

PRVNÍ HEREC S tím už jsme se, doufám, u nás celkem vyrovnali,
Výsosti.

HAMLET Tak se s tím vyrovnajte úplně. A dbejte, ať vaši herci říkají
jen to, co mají v textu. Je dost takových, co se sami smějí, jenom aby
tím rozesmáli pár hloupých diváků, místo aby věnovali pozornost tomu,

o čem hra doopravdy je. To je trestuhodné a kdo to dělá, předvádí jen svou ubohou a trapnou ctižádost. Jděte a připravte se.

Odejdou herci.

Vystoupí Polonius, Rosencrantz a Guildenstern.

Tak co, pane? Přijde se král podívat na náš kousek?

POLONIUS I s královnou. A budou tu, co nevidět.

HAMLET Řekněte hercům, ať si pospíší.

Odejde Polonius.

A vy dva jděte s ním a popožeňte herce.

ROSENCRANTZ

a GUILDENSTERN Ano, Výsosti.

HAMLET Hej, Horacio!

Vystoupí Horacio.

HORACIO Tady jsem, Výsosti, k vašim službám.

HAMLET Tobě já věřím, milý Horacio
jak nikomu na světě.

HORACIO Můj pane -

HAMLET Ne, ne, já nemám proč ti lichotit.

Co bych jen z toho měl, když živí tě
a obléká jen tvoje dobrá mysl?

Proč bychom chudým měli lichotit?

Úlisné jazyky se lísají

jen ke zpupným a směšným hlupákům
a podlézavost podle zisku měří.

Od dob, kdy umím poznat, kdo je kdo,
si moje duše vyvolila tebe.

Neboť jsi muž, co poznal utrpení,

leč trpělivě nedává to znát

a za dary i rány osudu

je stejně vděčný. Blaženi jsou ti,

jimž rozum vyvažuje vášeň tak,

že Štěstěna si na ně nepíská,

jak se jí zlíbí. Jen mi ukaž muže,

jenž není pouhým otrokem svých vášní,

a v srdci svého srdce si ho schovám

jak tebe. Ale dost už dlouhých řečí.

Večer se bude před králem hrát hra

a velmi připomene okolnosti

otcovy smrti, o nichž jsem ti řekl.
Až dojde na ten výjev, prosím tě,
celou svou duši upni na krále
a nespouštěj ho z očí. Nedá-li
během té scény najevo svou vinu,
pak duch, co jsme ho viděli, byl ďábel
a moje domněnka je černější
než samo peklo. Pozorně ho sleduj,
já z něho taky oči nespustím
a společně pak oba posoudíme,
co řekla jeho tvář.

HORACIO Když během hry
mi unikne jen jedno jeho hnutí,
pak jeho krádež půjde na můj vrub.

HAMLET Už přicházejí. Musím dělat blázna.
Najdi si místo.

Dánský pochod. Fanfáry. Vystoupí Claudius, Gertruda, Polonius, Ofelie, Rosencrantz, Guildenstern, králova družina a jeho stráže s pochodněmi.

CLAUDIUS Jakpak žijete, náš drahý Hamlete?

HAMLET Ze vzduchu, takže drahý nejsem. Pojídám vzduch nadívaný
sliby. Kapouna byste jimi nenakrmil.

CLAUDIUS V téhle odpovědi se nevyznám, Hamlete. Taková slova z
vašich úst mi unikají.

HAMLET Vám unikají slova z mojich úst? (*Poloniovi*) Říkáte, že jste
kdysi hrál divadlo, pane? Na univerzitě?

POLONIUS Ano, Výsosti. A platil jsem za dobrého herce.

HAMLET A koho jste hrál?

POLONIUS Julia Caesara. Zabili mě na Kapitolu; Brutus mě zavraždil.

HAMLET Brutální vražda od Bruta zabít na kapitolu tak kapitálního
blázna. - Jsou herci připraveni?

ROSENCRANTZ Ano, pane. Čekají na váš pokyn.

GERTRUDA Pojd' sem, milý Hamlete. Sedni si ke mně.

HAMLET Ne, matinko. Přitahuje mě silnější magnet.

Sedne si k Ofelii.

POLONIUS (*Claudiov*) Oho! Slyšel jste to?

HAMLET Smím si vám lehnout do klína, slečno?

OFELIE Ne, princí.

HAMLET A položit hlavu do klína vám smím?

OFELIE Ano, princi.

HAMLET Myslíte na něco necudného?

OFELIE Nemyslím na nic, princi.

HAMLET Krásné pomýšlení lehout si dívce do klína.

OFELIE Prosím, princi?

HAMLET Ale nic.

OFELIE Jste velmi zábavný, princi?

HAMLET Kdo? Já?

OFELIE Ano, princi.

HAMLET Šašek k vašim službám. Radujme se, veselme se, co nám taky zbývá, že? Podívejte na mou matku, jak vesele se tváří! A můj otec zemřel, ještě to nejsou dvě hodiny.

OFELIE Dvakrát dva měsíce to jsou, princi.

HAMLET Tak dlouho? V tom případě pošlu smutek k čertu a obléknu se do kožichu. Panebože, dva měsíce je po smrti a ještě na něho nezapomněli! Pak je naděje, že velký muž může ve vzpomínkách lidí přežít svou smrt i o půl roku! Ale musí stavět kostely, protože jinak bude mít epitaf jako ten koníček: "Kdo vzpomene si ještě na koníčka?"

Hoboje. Začíná němohra.

Vystoupí král a královna a láskyplně se objímají. Ona poklekne a posunky mu vyznává lásku. On ji zvedne a položí jí hlavu na šíji. On se uloží do trávy plné květin. Když královna vidí, že král spí, vzdálí se. Vzápětí přichází nějaký chlap, vezme králi korunu, políbí ji, nalije králi do ucha jed a odejde. Královna se vrací, nalezne krále mrtvého a začne lomit rukama. Znovu přichází travič se dvěma nebo třemi dalšími mimy, a předstírá také zármutek. Tělo mrtvého krále je odneseno. Travič se královně dvorí dárky. Ona je zprvu odmítavá, nakonec však jeho lásku přijímá.

Odejdou.

OFELIE Co to znamená, princi?

HAMLET Parádní padoušství a podlou podlost.

OFELIE Možná tím naznačují děj hry.

Vystoupí Prolog.

HAMLET Tenhle nám to řekne. Herci neudrží jazyk za zuby. Hned všechno vyžvaní.

OFELIE A vyjeví nám, k čemu byl ten výjev?

HAMLET Ten vám vyjeví všechno. Jestli máte něco k vyjevení, nestyděte se mu to vyjevit a on vám řekne k čemu to je.

OFELIE Vy jste necudný, princí. Budu se dívat na hru.

PROLOG Kéž nikdo z vás tu nežehrá

až uctivě vám vyjevíme,

o čem je ta naše hra.

Odejde

HAMLET Je to prolog, nebo verše do prstýnku?

OFELIE Je to krátké, princí.

HAMLET Jak ženská láska.

Vystoupí Divadelní Král a Divadelní Královna.

DIVADELNÍ KRÁL Třicetkrát už bůh slunce ve svém voze

nad zemí, mořem přejel po obloze,

úplňků dvanáct shůry na pažit

třicetkrát stříklo půjčený svůj svit,

co naše srdce byla spojena

posvátným poutem boha Hymena.

DIVADELNÍ KRÁLOVNA Kéž slunce s lunou dalších třicet let

nám světlem lásky posvěcuje svět.

Poslední dny však nejste ve své kůži,

pobledlý tak, že dech se ve mně úží

a já se o vás, pane, musím bát.

Vás to však nesmí znepokojovat -

láska a strach jdou u žen ruku v ruce,

čím větší jsou, tím víc nám sevrou srdce,

Víte, že láska mě k vám navždy pojí,

čím větší je, tím víc se o vás bojím.

[Pochybu pouhou láska ve strach změni,

bez velkých obav láska velká není.]

DIVADELNÍ KRÁL Přišel čas, abych se už rozloučil,

vidíš, jak rychle ubývá mi sil,

ty ale, lásko, musíš tu žít dál,

ctěná a šťastná; a moc bych ti přál

dobrého manžela -

DIVADELNÍ KRÁLOVNA Jak strašná slova!

Že mám vás zradit? Já a vdát se znova!

S manželem druhým nešťastná bych byla,

vždyť druhou svatbou vás bych zavraždila.

HAMLET Pelyněk, pelyněk.

DIVADELNÍ KRÁLOVNA Podruhé vdát se je snad výhodné,
zisk z toho vzejde, láska nikdy ne.

Na loži ležet s druhým mužem, vím,
že podruhé vás, pane, zavraždím.

DIVADELNÍ KRÁL Věřím tvým slovům, věrnost svatá je ti
leč často měníme svá předsevzetí.

Což úmysly snad smyslům neotročí?

Nesejde z mysli, kdo nám sejde z očí?

Úmysl zprvu neoblomný bývá,
po čase spadne jako zralá slíva.

Trápit se proto vůbec není radno -
splácet dluh sobě zapomenem snadno,

Vášnivě něco chtít se nevyplácí,
opadne vášně, chtění se hned ztrácí.

Radost i žal, čím prudčeji v nás vzplanou,
tím dřív se stráví, popelem se stanou.

Nejprudší radost snadno přejde v žal -
jak truchlí ten, kdo před chvílí se smál.

Nic není věčné a nic na tom není,
že sama láska s osudem se mění.

Vždyť co je co, to nikdo neví dosud,
zda osud láska, nebo láska osud.

Jak ztratíš moc, tví přátelé hned zmizí
a toho ctí, kdo byl jim před tím cizí.

Lásku má vždycky, komu osud přeje,
kdo nemá starost, není bez přítele

Starost a bída přátelství se vzpouzí
přítele poznáš opravdu jen v nouzi.

Abych se vrátil k začátku své řeči:

úmyslům osud tolik protiřečí
že z našich plánů nakonec vždy sejde,
přání jsou naše, ne však co z nich vzejde.

"Nevdám se znovu," říká moje paní,
však se mnou zemře její zbožné přání.

DIVADELNÍ KRÁLOVNA Až zemřu hlady, do tmy propadnu se,
ať nemám klid a strádám v jednom kuse,
[ať žiju v zoufalství a beznaději,

nic jiného než chléb a vodu nejím,]
ať znám jen zmar, ať prokletá jsem žena,
tvář radosti ať zbledne mi jak stěna,
ať nepokoj mě souží pořád znova,
když provdám se, až ze mě bude vdova.

HAMLET A co když teď poruší ten slib!

DIVADELNÍ KRÁL Jak velká jsou tvá slova. Ted' mě nech.

Únava zmáhá všechny moje smysly.

Snad oklamu den spánkem.

Usne.

DIVADELNÍ KRÁLOVNA Klidně spi.

Kéž mezi nás nic zlého nevstoupí.

Odejde.

HAMLET Jak se vám ta hra líbí, madam?

GERTRUDA Zdá se mi, že ta dáma toho slibuje až podezřele mnoho.

HAMLET Ale své slovo dodrží, uvidíte.

CLAUDIUS Znáte děj té hry? Není v ní nic nepatřičného?

HAMLET Kdepak. Všechno je to jenom jako. Otrava v tom je, ale jenom jako. Všechno jak se patří.

CLAUDIUS Jak se to jmenuje.

HAMLET Past na myši. Proč past, ptáte se? To je obrazně řečeno. Ta hra zobrazuje jeden mord. Ve Vídni se to stalo. Vystupuje v ní kníže jménem Gonzago a jeho žena Baptista. Drsný kousek. Ale co na tom? Vaší Výsosti a všech, kdo máme duše nevinné, nás se to netýká.

Potrefená husa ať si kejhá. Nás nikdo nepotrefil.

Vystoupí herec Lucianus.

Tohle je jistý Lucianus, králův synovec.

OFELIE Umíte všechno pěkně vyložit, Výsosti.

HAMLET Vyložím vám, co na loži má dělat vaše láska - když ovšem budu vidět na maňáska.

OFELIE Máte pronikavého ducha, Výsosti.

HAMLET Tak pronikavého, že pronikne i do vás. Vy zaúpíte, a bude po všem.

OFELIE Čím lepší, tím horší.

HAMLET Berte to jako manžela. V dobrém i ve zlém. - Tak spust' už, vrahu. Nech už těch grimas a začni! "Krkavec krákorá okoralým hlasem -"

LUCIANUS Můj černý záměr spojence má v čase,

jed po ruce mám, nikdo nedívá se,
hrůzná směs z bylin natrhaných v noci,
tříkráte kletých Hekatinou mocí,
kéž tvá zlá kouzla, strašlivá tvá síla,
by zdravý život rázem ukončila.

Naleje jed do ucha divadelního krále.

HAMLET Vraždí Gonzaga jedem na zahradě, aby si přisvojil jeho majetek i moc. Příběh se zachoval ve vybrané italštině. Teď uvidíte, jak vrah si získá lásku Gonzagovy ženy.

OFELIE Král vstává.

HAMLET Co ho tak vyděsilo? Slepá střelba?

GERTRUDA Jak je vám, můj pane?

POLONIUS Přeruště hru.

CLAUDIUS Světlo! Dejte mi světlo! Pryč!

DVOŘANÉ Světlo, světlo, světlo!

Odejdou všichni kromě Hamleta a Horacia.

HAMLET Střelený jelen naříká,

však zdravý ten je král,

každému jiná muzika,

a svět se točí dál.

Kdyby mě štěstí zradilo, tak stačí tohle, pár pořádných per na klobouku a nádherné rozety na děravých botách, a hned se chytну u nějaké herecké trupy jako podílník, co ty na to, příteli.

HORACIO Půl podílu, možná.

HAMLET Celý, říkám já.

Příteli, jak sám dobře víš,

naš trůn se pýchou dmul,

král na něm seděl, teď je pryč

a sedí na něm -

HORACIO Ten rým bych dořek, být vámi.

HAMLET Horacio, příteli, viděls to? Slovo toho ducha má cenu zlata.

Všiml sis?

HORACIO Velmi dobře, Výsosti.

HAMLET Viděls ho, když přišla řeč na jed?

HORACIO Oka jsem z něho nepustil.

Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

HAMLET To jsou k nám hosti! - Teď trochu hudby!

Jestli se králi ta hra nelíbila,

něčím mu asi proti vůli byla.

Ted' tu hudbu.

GUILDENSTERN Dovolíte, abych vám řekl pár slov, Výsosti?

HAMLET Vemte to třeba od Adama, pane.

GUILDENSTERN Výsosti, Jeho Veličenstvo král -

HAMLET Aha, král. Co je s ním?

GUILDENSTERN Uchýlil se do svých komnat a je mimořádně indisponován.

HAMLET Pitím, že by?

GUILDENSTERN Zlostí. Hnula se v něm žluč.

HAMLET A co já s tím? Jděte za jeho lékařem, bude to moudřejší.

Moje očistná kúra by mu nejspíš hnula žlučí ještě víc.

GUILDENSTERN Snažte se mluvit koherentně, Výsosti. Neodskakujte tak divoce od toho, co jsem vám přišel sdělit.

HAMLET Už jsem jak beránek. Račte sdělovat.

GUILDENSTERN Královna, vaše paní matka, je velmi rozrušena a posílá mě za vámi.

HAMLET Bud'te mi vítám.

GUILDENSTERN Promiňte, Výsosti, ale vaše zdvořilost není na místě. Dejte mi rozumnou odpověď, a já vám řeknu, co vám vzkazuje matka. Jestliže mi ji nedáte, požádám vás, abyste mě propustil a tím ukončím své poslání.

HAMLET Já nemohu, pane.

GUILDENSTERN Nemůžete co, Výsosti?

HAMLET Dát vám rozumnou odpověď. Nejsem příčetný. Ale každá odpověď, na kterou se zmůžu, je vám, vlastně paní matce, plně k dispozici. Takže už dost a k věci. Moje matka, říkáte -

ROSENCRANTZ Vaše matka říká, že vaše chování ji plní údivem a úžasem.

HAMLET Úžasný syn, když vlastní matku dokáže plnit úžasem! Ale matka plněná úžasem bude mít nějakou přílohu, ne? Servírujte!

ROSENCRANTZ Máte za ní přijít do ložnice. Chce s vámi mluvit, než půjdete spát.

HAMLET I kdyby byla desetkrát naší matkou, poslechneme ji. Chtěl jste ještě něco?

ROSENCRANTZ Měl jste mě kdysi rád, Výsosti.

HAMLET A mám doposud, při těchhle prackách zlodějských.

ROSENCRANTZ Co je příčinou vaší rozhárané mysli, Výsosti? Svěřte se příteli, no tak. Jinak se nez bavíte vlastního trápení a škodíte sám sobě.

HAMLET Mám zaražený postup, pane.

ROSENCRANTZ Jak to? Král vám přede všemi dal slovo, že jste dědic trůnu.

HAMLET Ano, pane, ale, znáte to: "dočkej času" - to přísloví mi páchne plesnivinou.

Vystoupí herec s flétnou.

Flétna je tady. Půjčte mi ji. - Mezi námi děvčaty, pánové, proč kolem mě tak čmucháte, co? Do jaké pasti mě to chcete vehnat, co?

GUILDENSTERN Jestliže mé otázky byly příliš dotěrné, tak jen z lásky a oddanosti k vám, Výsosti.

HAMLET Tomu nerozumím. Zahrajete mi na tu flétnu?

GUILDENSTERN To nemohu, Výsosti.

HAMLET Prosím vás o to.

GUILDENSTERN Věřte mi, nemohu.

HAMLET Moc vás prosím.

GUILDENSTERN Nemám ponětí, jak se na to hraje.

HAMLET Je to snadné jako lhaní. Tady ty dírky ucpávejte palcem a prsty, tady do toho foukejte ústy, a ono to začne vyluzovat líbeznou melodii. Tohle jsou ty otvory, vidíte?

GUILDENSTERN Ale já jim neumím poručit, aby vyloudily harmonický tón. Chybí mi dovednost.

HAMLET Vidíte, jak bezcennou věc ze mě děláte. Chcete na mě hrát. Tváříte se, že víte, jak na to. Tajemství mého srdce chcete ze mě vyrvat. Přezkoušet si mě chcete od nejnižších tónů, až k těm nejvyšším. A v tomhle nástroji je hodně hudby, hodně krásných hlasů, ale vy je neumíte rozezpívat. Myslíte si, ksakru, že hrát na mě je snažší? Ať už jsem pro vás jakýkoli nástroj, rozladit mě můžete, ale nevyloudíte ze mě nic.

Vystoupí Polonius.

Bůh vás pozdrav, pane.

POLONIUS Královna si s vámi přeje okamžitě mluvit, Výsosti.

HAMLET Vidíte tamhleten oblak? Připomíná velblouda, vidíte?

POLONIUS Na mou duši. Úplný velbloud.

HAMLRT Spíš lasička, podle mě.

POLONIUS Hřbet má jako lasička.

HAMLET Nebo jako velryba?

POLONIUS Úplná velryba.

HAMLET V tom případě půjdu za matkou. Brzo, brzičko. - Kvůli nim blázním až na doraz. Kdo to má vydržet. - Přijdu brzo.

POLONIUS Vyřídím to.

HAMLET To se snadno řekne - "brzo".

Odejde Polonius.

Nechte mě o samotě, přátelé.

Odejdou všichni kromě Hamleta.

Je černočerná noc, čas čarodějnic.

Hroby jsou dokořán a samo peklo morovým dechem otravuje svět.

Ted' horkou krev bych mohl pít a páchat skutky, že roztrás by se den. Dost, půjdu 365 k matce. Kéž nezradí mě srdce, Neronova duše kéž neovládne moji hrud'.

Budu k ní krutý, nesmím však být zvrhlý.

Slovy ji pobodám, však dýkou ne.

V tomhle má řeč i duše budou lhát: 370
zkřísnu ji - ať se kaje ze svých vin.

má slova ale nezpečetí čin.

Odejde.

III. 3. *Vystoupí Claudius, Rosencrantz a Guildenstern.*

CLAUDIUS Nelíbí se mi. A je nebezpečné, nechat ho takhle šilet. Připravte se.

Příkaz vám ihned vystavím a on pojede pěkně s vámi do Anglie.

Jsme jednou král a nemůžeme trpět nebezpečí, co každou hodinu nám hrozí z jeho kousků.

GUILDENSTERN Nachystáme se.

Svatá a zbožná starostlivost je to dbát o bezpečnost miliónů lidí.

Vždyť jejich blaho záleží jen na vás.

ROSENCRANTZ Každý z nás musí obrnit svou mysl a ze všech sil chránit svůj vlastní život před úhonou. Tím víc pak panovník,

na jehož blahu přece závisí
bezpočet životů. Když zemře král,
neodchází sám, ale jako vír
strhává všechno. Velkým kolem je
na vrcholu té nejvyšší hory,
do jehož loukotí je zatesáno
na tisíc menších věcí. Když se zhroutí,
hned každý přivažek, byť sebemenší,
s rachotem padá s ním. Když vzdychne král,
zaúpí spolu s ním i celá zem.

CLAUDIUS Prosím vás, připravte se na cestu.

Ten postrach se nám příliš vymkl z rukou,
je načase ho spoutat.

ROSENCRANTZ

a GUILDENSTERN Pospíšíme si.

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

Vystoupí Polonius.

POLONIUS Jde k matce, Veličenstvo. Schovám se
za závěs, abych vyslechl jejich hovor.

Ta si ho poddá, na to vemte jed.

A jak jste kdysi velmi moudře řekl,

je dobré, aby někdo nestranný,

což jeho matka přirozeně není,

posoudil jejich rozhovor. Už běžím,

Veličenstvo, a dřív než ulehnete

vám povím, co se dozvím.

CLAUDIUS Díky, pane.

Odejde Polonius.

Můj hřích je hnusný, zapáchá až k nebi.

Nejstarší kletba na něm ulpívá -

bratrovražda. Ne, nemohu se modlit,

ač touhu silnou mám i odhodlání.

Má vina však je silnější než přání,

a jako ten, kdo dvojí úkol má,

bezradně váhám, nevím, s čím dřív začít

a nepodnikám nic. Být tahle ruka

bratrovou krví celá ubročená,

což nebe neseslalo by dost deště,

aby zas byla bílá jako sníh?
K čemu je slitovnost, když nepohlédne
tváří v tvář hříchu? K čemu modlitba?
Bud' odvrátí náš pád, a když už padnem,
což nemá moc nás zbavit našich vin?
Pohlédnu vzhůru. Zločin jsem už spáchal.
Však jaká modlitba mi pomůže?
"Odpusť mi hnusnou vraždu?" Ne, to nelze,
vždyť pořád mám, co získal jsem tou vraždou -
královnu, trůn a všechno, co jsem chtěl.
Smím žádat o milost, však těžít z hříchu?
V prodejných proudech prohnílého světa
za zlato zločin promění se v právo
a za úplatek zakoupit lze zákon.
Tam nahoře to ale neplatí.
Tam nelze švindlovat, tam naše skutky
se zjevují, jak jsou, tam vydání
jsme tváří v tvář a do zubů svých vin.
Co teď, co zbývá? Pokání? Mám zkusit,
co zmůže? Co však zmůže pokání,
když na pokání nezmůžu se já?
Zoufalý stav! Mám v duši temno smrti -
čím víc se touží vyprostit, tím víc
se zaplétá! Pomozte, andělé!
Poklekni, pýcho! Ocelové srdce,
bud' poddajné jak svaly nemluvnátka!
Všechno se může v dobré obrátit.
Poklekne.

Vystoupí Hamlet.

HAMLET Ted' nadešla má chvíle, teď se modlí.
A teď to udělám. Pošlu ho do nebe
a sebe pomstím. To je třeba zvážít.
Lotr mi otce zabije a já,
jediný jeho syn, já toho lotra
mám poslat do nebe?
To není pomsta, ale odměna.
Otce mi vzal, když sytost znal, ne půst,
hříchy v něm kvetly jako jarní kvítí.

Jen nebe ví, jak srovná jeho účet.
Pokud to vůbec můžem posoudit,
valné to nebude. Já ho mám poslat
na věčnost, zrovna když se hodlá kát
a připraven je na tu dlouhou cestu?

Ne.

Zpět, meči, dočkej příhodnější chvíle,
až opilost ho zmůže nebo chtíč,
až bude říjet v krvesmilném loži,
klít při hazardních hrách či chystat čin,
co ke spáse ho jistě nepřivede -
a pak ho sraz, ať patami si kope
k nebi a duše zčerná mu jak peklo,
v němž jednou skončí. - Jdu, má matka po mně touží,
což smrt ti oddálí, však život neprodlouží.

Odejde.

CLAUDIUS Slova jdou k nebi, myšlenky však ne.

Což prázdné slovo k nebi dosáhne?

Odejde.

III. 4. *Vystoupí Gertruda a Polonius.*

POLONIUS Pořádně si ho poddejte, až přijde:

že jeho kousků právě bylo dost,
že Vaše Milost nehodlá už hasit,
co natropil si on. Už budu mlčet.

A žádné servítky, moc prosím.

HAMLET (*Za scénou*) Matko, matko, matko!

GERTRUDA Jen buďte klidný. Schovejte se. Už sem jde.

Polonius se schová za závěs.

Vystoupí Hamlet.

HAMLET Tak oč jde, matko?

GERTRUDA Velmi jsi, Hamlete, urazil otce.

HAMLET Velmi jste, matko, urazila otce.

GERTRUDA Jalových řečí zanech, Hamlete.

HAMLET Vy hříšných řečí, matko.

GERTRUDA Co je to s tebou?

HAMLET A co s vámi, matko.

GERTRUDA Zapomněl jsi, kdo jsem?

HAMLET To ne, to ne!

Jste přece žena bratra svého muže.

Královna jste a - bohužel - má matka.

GERTRUDA Tak dobře. Ať to s tebou zkusí jiní.

HAMLET Tady si sedněte a sed'te, matko,

dokud vám nenastavím zrcadlo,

v němž nahlédnete do nitra své duše.

GERTRUDA Co mi chceš provést? Já se zabít nedám!

Pomoc, hej, kde jste kdo!

POLONIUS *(Za závěsem)* Co se to děje. pomoc, pomoc!

HAMLET Co, krysa? Chcípneš, vsadím se, že chcípneš!

Bodne mečem do závěsu a zabije Polonia.

POLONIUS Zabil mě!

GERTRUDA Co to udělal, můj Bože!

HAMLET Co já vím? Je tam král?

GERTRUDA Jak krvavý a zbrklý čin jsi spáchal!

HAMLET Skoro tak krvavý, jak zabít krále,

a vzít si jeho bratra, matinko.

GERTRUDA Jak zabít krále?

HAMLET Ano, madam, krále.

Uhohý čmuchale a blázne, sbohem.

Já měl tě za lepšího. Máš, cos chtěl.

Strkat nos do všeho je nebezpečné. -

Přestaňte lomit rukama, no tak!

Klid, chci vám zlomit srdce - pakliže

ovšem se zlomit ještě dá a zvyk

je neobrní tak, že nepronikne

do něj už ani sebemenší cit.

GERTRUDA Co jsem to udělala, že se o mě

tak sprostě otíráš?

HAMLET Takový čin,

co půvabný stud ctnosti poskvínil,

poctivost zprznil v pokryteckou lež,

nevinné lásce strhl růži z čela

a vpálil tam cejch hanby, manželskou

přísahu změnil ve falešný žvást,

všem svatým smlouvám vyrval duši z těla

a z náboženství udělal jen blábol.

Tvář nebe z toho samou hanbou zrudla
a obrovitá masa země žalem
chřadne, jak blížil by se soudný den
když myslí na váš čin.

GERTRUDA Co je to za čin,
když prolog k němu burácí jak hrom?

HAMLET Na tenhle obrázek se podívejte,
a tady na ten - portréty dvou bratrů.

Hled'te, ta ušlechtilá, božská tvář –
vlasy jak Hyperion, čelo Jova,
oko jak Mars, jen velet, pouštět hrůzu,
postavou Merkur, když se s nebe snáší
na vrchol hory líbající nebe -
zjev a tvar tak ve všem všudy božský,
jak každý bůh by vtiskl mu svou pečeť,
aby dal světu muže jak má být.

To byl váš první manžel. A ten druhý?

Rzivý klas je to, zhoubnou snětí spálil
zdravého bratra! Kam jste dala oči?

Na horské louce mohla jste se pást
a zvolila jste močál? Máte oči?

Láska to není, neboť ve vašem věku
chtíč se už nebouří a pokorně

se dá vést rozumem. A jaký rozum
by za toho bral toho? [Smysly máte,

hýbat se můžete, však musely
vám ochrnout. I šílenec by měl

víc rozumu! Kdy rozum šílel tak,
že nerozpoznal takhle velký rozdíl,

ač vybírat si mohl.] Jaký ďábel

vás napálil tou hrou na slepou bábu?

[Vždyť oči bez hmatu, hmat bez očí,
sluch bez hmatu či slepý, hluchý čich,
nejmenší zbytek jediného smyslu,
by vnímaly víc.]

Což stud se zapomněl už rdít? Když chtíč
běsní jak ďábel v kostech matrony,
ať cudnost je jak vosk a žhavé mládí,

at' roztaví jej ve svém vlastním žáru.
K čemu je stud, když chtíč vše bere ztečí,
když rozpálí i mráz a rozum sám
mu dělá kuplíře!

GERTRUDA Už nemluv, dost!

Až do duše mi oči obracíš
a já tam vidím skvrny černé tak,
že nevymizí nikdy.

HAMLET Takhle žít
v páchnoucí, propocené posteli,
v pelechu hříchu pářit se a tokat,
v tom hnusném chlívě -

GERTRUDA Hamlete, už dost!

Dýkami slov mě bodáš do uší.

Dost, Hamlete -

HAMLET A s padouchem a vrahem,
lumpem, co není ani tisícinou
vašeho dřívějšího manžela,
král Neřest, zloděj království a vlády,
z police ukrad vzácný diadém
a šup s ním do kapsy -

GERTUDA Už dost!

HAMLET Král šasek, celý ve strakatém -
Vystoupí Duch.

Spaste mě, vezměte mě pod svá křídla,
nebeské strážce! Co chceš, vzácný zjeve?

GERTRUDA Zbláznil se, on se zbláznil.

HAMLET Nekárej svého liknavého syna,
že mrhá čas i vášeň, zanedbává
naléhavý čin a tvůj strašný příkaz.

DUCH Nezapomínej. Tohle navštívení
má nabrousit tvůj otupělý záměr.

Tvou matku, pohled', úžas jal a hrůza.

Zklidni tu její rozdrásanou duši!

Slabý tvor mívá silnou představivost.

Promluv na ni, Hamlete.

HAMLET Co je vám, paní?

GERTRUDA A co je tobě,

že vytřeštěně zíráš do prázdna
a povídáš si s pouhopouhým vzduchem?
V očích máš děs a vlasy na hlavě
ti hrůzou vstaly jako vojáci,
když z postelí je vyburcuje poplach.
Zkrop žár a plamen rozrušených smyslů
chladivou lázní trpělivosti.
Nač se to díváš?

HAMLET Na něho! Jak bledě září!
Ten úděl! Kázat kamenům by mohl
a naslouchaly by mu. - Nezírej tak!
Lítostným pohledem jen v lítost zvrátíš
můj strohý úmysl. Můj čin pak ztratí
účín i barvu - z krve budou slzy.

GETRUDA Komu to říkáš?

HAMLET Vy nevidíte nic?

GERTRUDA Nic, vůbec nic, a přece vidím všechno.

HAMLET A nic jste neslyšela?

GERTRUDA Nic, jen nás dva.

HAMLET Vidíte, tamhle! Už se krade pryč.

Můj otec! V šatech jako zaživa!

Vidíte? Vychází ze dveří. Tamhle!

Odejde Duch.

GERTRUDA Je to jen pouhý výplod tvého mozku.

Šílenství vytváří - a mistrovsky -
nehmotné přízraky.

HAMLET Šílenství?

Můj puls je pravidelný jako váš
a hraje zdravou hudbu. Šílená
má slova nejsou. Přesvědčte se sama.

Řeknu vám znovu, co jsem řek - a přesně,
šílenec by to nesved. Probůh, matko!

Mastičkou ze lži hojíte si duši?

Ne moje šílenství, váš hřích tu mluví!

Tím nánosem jen zakrýváte vřed
a nákaza vás zákeřně a zevnitř
rozežírání dál. Přiznejte se nebi.

Litujte hříchů, novým vyhněte se.

Pod vrstvou hnoje nechtějte skrýt plevel -
tím víc se rozbují. Odpusťte, že kážu,
však v naší zbytnělé a tlusté době
ctnost sama musí omlouvat se hříchu,
doprošovat se, aby mohla sloužit.

GERTRUDA Rozťals mi srdce ve dvě, Hamlete.

HAMLET Tak zahod'te tu horší polovinu,
s tou lepší žijte poctivější život.

Dobrou noc - ale nechod'te spát k strýci.

Když ctnost vám schází, předstírejte ji.

[Obludný zvyk, co požírá nám rozum,
je d'ábel sám, však andělský je v tomhle:

pro dobré skutky také šije kutnu

anebo livrej, co nám pak padnou

jak ulité.] Jen dokařte se zdržet

dneska a příští odříkání bude

už mnohem snažší. [Další ještě víc,

neboť zvyk mění naši přirozenost:

bud' d'ábla zkrotí, nebo rázně

zažene ho pryč.] Teď už dobrou noc.

Dřív vyproste si Boží požehnání,

pak pro vaše si přijdu já. Ten pán -

je mi moc líto. Nebi zlíbilo se,

aby on trestal mě a já zas jeho -

jen vůli nebe konám, jeho metlou jsem.

Uklidím ho a jeho smrt si řádně

zodpovím. Ještě jednou, dobrou noc.

Jen dobro chci a musím krutě vraždit.

Začátek špatný horší konec má vždy.

GERTRUDA Co mám dělat?

HAMLET Hlavně ne to, oč jsem vás právě žádal.

Až zpitý král vás zláká do postele,

tvářinky poštípá a řekne "myško",

páchnoucím polibkem vás oblaží

a polaská vás oplzlými prsty,

pěkně mu povězte, že nejsem blázen,

leč práskaně si na blázna jen hraju.

Měl by to vědět. Cožpak královna,

rozumná, krásná, cudná královna,
by mohla utajit tak cennou zprávu
před ropuchou a kocourem a krysou?
To radši hod'te rozum za hlavu,
nahore na střeše otevřte košík,
vypust'te ptáčky, vlezte do něho,
a jak ta slavná opice pak zkuste
vyletět za nimi a zlomte vaz.

GERTRUDA Jestli jsou slova dech a dech zas život,
věř mi, že života se radši vzdám,
než abych tohle vypustila z úst.

HAMLET Musím jet do Anglie. Víte to?

GERTRUDA Já zapomněla. Dohodli se na tom.

HAMLET [Dopisy jsou už zapečetěné.

Dva moji spolužáci - věřím jim
jak zmijím - doručí ten vzkaz, ne já.
Mají mi umést cestu - do léčky.
Jen do toho. kdo jiným jámu kope,
sám do ní padá. Bude legrace.
Já jejich výkop pěkně podkopu
a vyhodím je k nebi. Však to známe,
že jedna lest se o tu druhou zláme.]
Ten chlap mě prožene i po smrti.
Musím to střevo někam odtáhnout.
Dobrou noc, matko. Vida, tajný rada!
Jak ztich a zvažněl, o čem náhle hloubá?
Když žil, tak byl jen užvaněný trouba.
Tak pojd'te, pane. Všechno má svůj konec.
Dobrou noc, matko.

Odejde Hamlet a táhne za sebou Polonia.

IV. 1. *Vystoupí Claudius*

CLAUDIUS To vzdychání a vzlyky mají důvod.

Musíte nám jej řádně vysvětlit.

Kde je váš syn?

GERTRUDA [Nechte nás chvílku o samotě, prosím.]

Kdybyste věděl, co mě potkalo,
můj pane!

CLAUDIUS Co je? Jak je Hamletovi?

GERTRUDA Běsní jak moře, když soutěží s vichrem,
kdo z nich má větší moc. A jak je v ráži,
uslyší, jak se za závěsem něco hne,
vytáhne rapír, "krysa!", vykřikne
a naslepo, a v pomatení smyslů
zabije starého dobrého muže.

CLAUDIUS Strašný čin! Být tam já, jsem po smrti.

To jeho řádění je nebezpečné -
ohrožuje vás, mě a vůbec všechny.
Jak zodpovím si tenhle hrůzný čin?
Budou mě vinit! Měl jsem prozíravě
v ústranní držet toho šílence
a nespouštět ho z očí. Slepý láskou ale
já nepochopil, co je třeba dělat.
Tajil jsem vše, jak zhoubnou chorobu
a umožnil jí, aby rozežrala
samou dřevň života. Co dělá teď?

GERTRUDA Odklízí mrtvé tělo Polonia.

I jeho šílenství má světlé chvílky,
jak hlušina, v níž občas probleskne
ryzí kov: zaplakal nad tím, co spáchal.

CLAUDIUS Gertrudo, pojd'.

Dřív než se slunce zrána dotkne hor,
pošlem ho lodí pryč. Náš majestát a um
pak musí omluvit ten hrůzný čin
a vyrovnat se s ním. Hej, Guildensterne!
Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

Už zas vás potřebuji, přátelé.

Šílený Hamlet zabil Polonia
a tělo odtáh z ložnice své matky.

Najděte ho a buďte na něj vlídní.

Mrtvolu složte v kapli. Pospěšte si!

Odejdou Rosencrantz a Guildenstern.

Gertrudo, jdem. Svým moudrým přátelům
teď sdělíme, co máme v úmyslu
a jak ten unáhlený čin nás kruší.

(Ať pomluva, co napříč světem syčí

jak otrávená střela vystřelená
z děla, se vyhne naší pověsti
a udeří jen do prázdného vzduchu.)
Úžas a úděs sváří se nám v duši.
Odejdou.

IV. 2. *Vystoupí Hamlet.*

HAMLET A už je uklizený.

ROSENCRANTZ

a GUILDENSTERN (*Za scénou*) Výsosti! Princi! Hamlete!

HAMLET Jak nahlas po mně touží! Tady jsou.

Vystoupí Rosencrantz a Guildenstern.

ROSENCRANTZ Kam jste dal mrtvolu, Výsosti? Kde je?

HAMLET V prachu. Prach jsi a v prach se obrátíš.

ROSENCRANTZ Řekněte, kde je. Vyzvednem ji tam
a odnesem ji do kaple.

HAMLET Nevěřte tomu.

ROSENCRANTZ Čemu nemáme věřit?

HAMLET Že budu poslouchat vás a ne sám sebe. Kromě toho: co má
říct princ, když vyslýchá ho obyčejná houba.

ROSENCRANTZ My jsme pro vás houby, princí?

HAMLET Ano. Jste nasáklí královou přízní, jeho penězi i jeho mocí.
Takové služebníky král potřebuje nejvíc. Zachází s vámi, jako opice s
oříškem. Vezme si vás do huby jako první, ale spolkně vás až naposled.
Když potřebuje vědět, čím jste nacucaní, prostě vás stiskne, a ejhle -
houba je zase na suchu.

ROSENCRANTZ Já vám nerozumím, princí.

HAMLET To jsem rád. Má slova padoušská vám lehla do ouška a padl
na ně spánek.

ROSENCRANTZ Musíte nám říct, kam jste dal mrtvolu, princí. Pak
půjdete s námi ke králi.

HAMLET Mrtvola je blízko u krále, ale král má do mrtvoly daleko.
Král není -

GUILDENSTERN Král není, princí?

HAMLET Král není nic. Odved'te mě k němu. Liško, honem zmiz, hon
se začíná.

Hamlet uteče, ostatní se ženou za ním.

IV. 3. *Vystoupí Claudius*

CLAUDIUS Dal jsem ho hledat a mrtvolu taky.

Je nebezpečný, když je na svobodě.

Uplatnit zákon ale není vhodné.

Tak miluje ho pomatený dav,

že soudí očima, ne rozumem -

viděl by trest, co stihl zločince,

ne jeho zločin. Aby šlo vše hladce,

musí se jeho nenadálý odjezd

jevit jak dávno uvážený krok.

Extrémní nemoc extrémní chce lék,

anebo nepomůže nic.

Vystoupí Rosencrantz.

Tak co?

ROSENCRANTZ Nechce nám říct, kam dal tu mrtvolu,

Veličenstvo.

CLAUDIUS A kde je teď princ Hamlet?

ROSENCRANTZ Hlídá ho stráž a čeká na váš rozkaz.

CLAUDIUS Přiveďte ho.

ROSENCRANTZ Hej, Guildensterne! Přiveďte Jeho Výsost.

Vystoupí Hamlet a Guildenstern.

CLAUDIUS Tak kde je Polonius, Hamlete.

HAMLET Na večeři.

CLAUDIUS Na večeři? Kde?

HAMLET Ne že by jedl, spíš je pojídán. Právě se jím zaobírá jistý sněm zvědavých a pletichářských červů. Pokud jde o stravování, je vám takový červ vládce všehomíra. Jiné tvory krmíme, abychom nakrmili sebe, ovšem sebe krmíme, abychom nakrmili červy. Tlustý král, hubený žebrák, všechno jedno - dva chody, pravda, ale u jednoho stolu. Tak už to chodí.

CLAUDIUS Bohužel, bohužel.

HAMLET Člověk může chytit rybu na červa, který snědl krále, a sníst rybu, která snědla toho červa.

CLAUDIUS Co tím myslíte?

HAMLET Nic. Jen chci předvést, jak král může poctit státní návštěvou i střevo žebráka.

CLAUDIUS Kde je Polonius?

HAMLET V nebi. Pošlete tam někoho, ať se po něm podívá. Jestli ho tam váš posel nenajde, jděte ho sám hledat na tom druhém místě. A kdybyste ho náhodou do měsíce nenašel ani tam, ucítíte ho pod schody, co vedou do hlavní chodby.

CLAUDIUS (*Sluhům*) Jděte ho hledat pod schody, honem.

HAMLET Však on vám neuteče.

Odejdou sluhové.

CLAUDIUS Váš skutek, Hamlete, i bezpečnost,

kteřá mi leží na srdci tak těžce,

jak tíží mě váš čin, si žádají,

abyste rychle odjel. Připravte se.

Vítr je příznivý a loď už čeká,

i s doprovodem. Vše je nachystáno

na cestu do Anglie.

HAMLET Do Anglie?

CLAUDIUS Ano, Hamlete.

HAMLET Skvělé.

CLAUDIUS Ano, kdybyste znal mé úmysly,

HAMLET Vidím cherubína, který je vidí. Takže do Anglie! Sbohem, drahá matko!

CLAUDIUS Váš milující otec, Hamlete.

HAMLET Matka. Otec a matka jsou manžel a manželka. Manžel a manželka jsou jedno tělo. Sbohem, matko. Do Anglie!

Odejde.

CLAUDIUS Buďte mu v patách. Na palubu s ním -

a hned. Dnes večer musí zmizet. Jděte.

Vše potřebné je hotovo a zpečetěno.

Prosím vás, pospěšte si!

Odejdou všichni kromě Claudia.

Jestliže

král Anglie si cení naší přízně,

a naše moc mu k tomu dává důvod -

vždyť zarudlé a pořád čerstvé jizvy

po dánských mečích budí strach a úctu -

pak nepřijme snad chladně naši žádost,

výslovně vyjádřenou v našich listech,

aby byl Hamlet bez prodlení s'at.

Učiň tak, králi Anglie, a věz,

že vyléčíš tím horečku mé krve.
Dokud se nedozvím, že se to stalo,
nepoznám štěstí - vše, co mám, je málo.
Odejde.

IV. 4. *Vystoupí Fortinbras s vojskem.*

FORTINBRAS Jdi, kapitáne, pozdrav krále Dánů
vyřid', že Fortinbras teď žádá,
svobodný průchod jeho královstvím,
jak král nám slíbil. Kde je sraz, to víš.
Kdyby snad král nám cokoli chtěl říct,
my osobně mu přijdem složit hold.
Tak mu to vyřid'.

KAPITÁN Vyřídím, můj pane.

FORTINBRAS Bez obav dej se na pochod.
Odejdou.

[*Vystoupí Hamlet, Rosencrantz, Guildenstern a další.*]

HAMLET Smím se ptát, pane, čí je to vojsko?

KAPITÁN Norského krále, pane.

HAMLET Proti komu táhne, řekněte mi, prosím.

KAPITÁN Proti Polsku.

HAMLET Kdo mu velí?

KAPITÁN Fortinbras, synovec norského krále,

HAMLET Zamýšlí dobýt celé vnitrozemí,
nebo jen nějakou hraniční tvrz?

KAPITÁN Popravdě řečeno a bez příkras,
ten kousek půdy, co ho máme dobýt,
je jak když plivne. Žádnou cenu nemá.

Ani pět důkátů bych za něj nedal,
ani pět. Ani Polsko ani Norsko
z něj nikdy, pane, nebudou mít víc.

HAMLET Pak Poláci ho nemají proč bránit.

KAPITÁN Ale ano, už tam mají posádku.

HAMLET Což stojí dva tisíce životů
a dvacet tisíc zlatých za kus hlíny?
Vřed nadbytku a míru praská dovnitř,
aniž by zvnějšku bylo patrné,
proč lidé umírají. Díky, pane.

KAPITÁN Bůh s vámi, pane.

Odejde.

ROSENCRANTZ Půjdem, Výsosti?

HAMLET Vy jděte napřed. Doženu vás hned.

Odejdou všichni kromě Hamleta.

HAMLET Jak všechno kolem svědčí proti mě

a ponouká mě k pomstě! Co je člověk,

když žije jenom proto, aby spal

a jedl? Nic víc než zvíře, nic víc.

Ten, kdo nám dal tak velkou schopnost myslet,

nazírat věci minulé i příští,

zajisté nechtěl, aby božský rozum

v nás zahníval a tlel. Ať už je to

má liknavost či úzkostlivý ohled

na to, co může vzejít z toho činu -

ten ohled je snad ze čtvrtiny moudrost,

však ze tří čtvrtin strach - proč o činu

jen pořád mluvím, když mám důvod, vůli,

sílu i prostředky čin udělat?

Příklady bijí přímo do očí.

Tak třeba tohle velké, drahé vojsko.

Zhýčkaný princ mu pyšně stojí v čele,

jeho duch dme se božskou ctižádostí,

směje se všemu, co se může stát,

smrtné, křehké životy dá všanc

smrti a osudu a nebezpečí

pro pouhou skořápku. Být velký, je

bez velké příčiny se nebouřit,

však když je v sázce čest, i o kus hlíny

svést velký boj. A já? Což vražda otce

a zneuctění matky nestačí?

Nevzbouří ve mně rozum ani vášeň?

Nechá je spát, když ke své hanbě vidím,

jak dvacet tisíc mužů jde vstříc smrti 60

pro pouhý přelud pomíjivé slávy?

Do hrobu jdou jak do postele rvát se

o ždibec země, na který se nevejdou -

a na hroby v něm nebude dost místa.

Od teďka krev když nebude můj cíl:
ničema jsem a nadarmo jsem žil.

Odejde.

IV. 5. *Vystoupí Gertruda a Horatio.*

GERTRUDA Nechci s ní mluvit.

PÁN Ona žadoní

jak pomatená. Přijde mi jí líto.

GERTRUDA Co chce?

PÁN Jen pořád něco mele o otci,

svět je prý samý podvod, říká, 5

odkašlává si, do hrudi se bije,

pořád jen soptí, mluví podivně

a napůl z cesty, plácá nesmysly.

Za těmi bláboly však vytušit

lze smysl. Každý se ho chytne, 10

vlastními slovy doplní, co ona

jen naznačí svým výrazem a gesty -

nic určitého, avšak něco zlého.

HORATIO Promluvte s ní, ať ještě nezaseje

zlovolné sémě do zlovolných hlav.

GERTRUDA Že čekám.

Horacio odejde pro Ofelii.

Je zlý a hříšný zvyk všech hříšných duší,

že ve všem prolog vlastní zkázy tuší.

Tak zrádné bývá každé podezření,

že zradu nachází i tam, kde není.

Vystoupí pomatená Ofelie.

OFELIE Kde je ta krásná dánská královna?

GERTRUDA Jak je ti, Ofelie?

OFELIE *(Zpívá)*

Jak poznala bych, povíš mi,

tu pravou lásku tvou?

Má čapku s mušli, v ruce hůl,

sandály na nohou.

GERTRUDA Co to má znamenat, holčičko moje?

OFELIE Myslíte? Tak si poslechněte tohle.

(Zpívá)

Umřel nám, paní, umřel nám,

však na tom nezáleží,
tráva mu roste u hlavy,
u nohou kámen leží.

Ach ouvej.

GERTRUDA Proboha, Ofelie -

OFELIE Prosím vás, poslouchejte.

(Zpívá)

Rubáš má jako padlý sníh

Vystoupí Claudius.

GERTRUDA Pohleďte, pane.

OFELIE *(Zpívá)*

Do hrobu kvítek pad,

kdo slzami ho vyzkropil,

kdo má ho tolik rád?

CLAUDIUS Jak je vám, krásná slečno?

OFELIE Dobře, zaplať Pánbůh, dobře! Říká se, že z pekařovy dcery
byla sůva. Panebože! Víme, co jsme, ale nevíme, co z nás jednou bude.
Přeju dobrou chuť.

CLAUDIUS Blouzní kvůli otci.

OFELIE Radši už toho nechme, prosím vás. Ale kdyby se vás ptali, co
to má znamenat, řekněte jim tohle:

(Zpívá)

Zítra je svatý Valentin

a brzo musím vstát

aby mě zahléd u okna 50

a měl mě navždy rád.

Z postele vstal, šaty si vzal,

a přived si ji zrána,

jak panna šla, když odešla,

tak nebyla už panna.

CLAUDIUS Ale krásná Ofelie, to snad -

OFELIE Krásná, nekrásná, skoncuju to ve vší slušnosti.

(Zpívá)

Ach běda, Bože, pomoz mi,

ten prevít, hanba, fuj,

vzal si, co chtěl a potom šel,

a říkal, že je můj.

Co dals mi slibů svatebních,

jen abych se ti dala.

A on:

Snad abych šel, mám, co jsem chtěl,
kdyžs se mnou, huso, spala.

CLAUDIUS Jak dlouho už takhle vyvádí?

OFELIE Všechno se v dobré obrátí. Musíme býti trpěliví. Ale chce se
mi plakat, když si představím, jak ho ukládají do studené země, br.

Bratr se to dozví. Děkuji vám, za vaše vzácné rady. Teď kočár, prosím.
Dobrou noc, dámy. Dobrou noc, mé milé dámy, dobrou noc, dobrou
noc!

Odejde.

CLAUDIUS Běžte hned za ní. Hlídejte ji dobře.

Odejde Horacio.

Jed zármutku ji mysl rozvrátil.

Smrt otce za to může. [Podívej,]

Gertrudo, Gertrudo!

Neštěstí samo nechodí, jen v houfech.

Nejdřív jí otce zabili. Teď Hamlet

musí pryč - postaral se o to sám

svým hrůzným činem. V hlavách lidí je

zmatek a o Poloniově smrti

se vedou divné, nebezpečné řeči.

Tajně ho pohřbít bylo pošetilé.

A Ofelie přišla o rozum,

bez něhož jsme jen živé obrázky

či pouhá zvíř. A vrcholem pak je,

že Laertes je zpátky z Francie,

tajně se živí pochybnými řečmi

a nechává si otravovat sluch

různými našeptávači, jimž schází

argumenty, však z Poloniový smrti

pak přesto bezohledně viní nás.

Ta kartáčová palba slov, má drahá

Gertrudo, zavraždí snad nakonec

i mě.

Hluk za scénou. Vystoupí posel.

GERTRUDA Co je to za hluk?

CLAUDIUS Strážte sem, honem, strážte! Braňte dveře!

Co se to děje?
PÁN Spaste se, můj pane.
Sám oceán, když vyvalí se z břehů,
neřádí jako mladý Laertes,
když v čele vzbouřenců vám sráží stráž.
Lůza v něm vidí krále. Jako by
svět začal teprv dnes a řád a zvyk,
pilíře všeho, vůbec nebyly,
a naše slovo ztratilo svou váhu,
ta chátra řve: "My chceme Laerta!"
Čepice, ruce, slova vylétají
k nebi: "Ať žije Laertes, náš král!"
Hluk za scénou.
Vystoupí Laertes.
GERTRUDA Jak štěkají. A na falešné stopě!
Nepravou kořist štvou ti dánští psi!
CLAUDIUS Už prolomili dveře.
LAERTES Kde je král? Zůstaňte stát přede dveřmi.
VŠICHNI My chceme dovnitř.
LAERTES Poslechněte mě.
VŠICHNI Dobře, tak dobře.
LAERTES Hlídejte dveře. - Vrať mi otce, králi!
Vrať mi ho, lotře!
GERTRUDA Klid, klid, Laerte.
LAERTES Mít v sobě jenom kapku klidné krve,
jsem bastard, otec paroháč a matce
tím vpálím na nevinné, čisté čelo
cejch děvky.
CLAUDIUS Co se stalo, Laerte,
že bouříš se nám přímo titánsky?
Neboj se o mě, Gertrudo, a pusť ho.
Božská moc hradbou ochraňuje krále
a sotva zrada zahlédne, co chce,
už nezmůže se k činu. Řekni mi,
Laerte, proč tak běsníš? - Gertrudo,
pusť ho. - Tak mluv už člověče.
LAERTES Kde je můj otec?
CLAUDIUS Mrtvý.

GERTRUDA On ho nezabil.

CLAUDIUS Jen ho nech, ať se vyptává, nač chce.

LAERTES Jak se to stalo? Já se nedám podvést.

Věrnost a přísahy vzal čert! Ať milost
a svědomí jdou do nejhlubších pekel!

Nemám strach z prokletí! Vzdám se, a rád,
jak onoho, tak vezdejšího světa!

Jenom když pomstím otce!

CLAUDIUS Kdo ti brání?

LAERTES Mně? Nikdo na světě, to přísahám!

Své malé prostředky tak využiji,
že i s tím málem vystačím až dost.

CLAUDIUS Dobrá, chceš vědět, kdo ti zabil otce.

Znamená to, že pomstu pozná každý -
přítel i nepřítel, kdo ublížil,
i ten, kdo ne.

LAERTES Jen ten, kdo ublížil.

CLAUDIUS Chceš tedy vědět, kdo to je?

LAERTES Všem dobrým přátelům chci rozevřít
svou náruč, a jak pelikán, své mladé
je krmit vlastní krví.

CLAUDIUS To je jiná.

Ted' promluvil jak dobrý syn a muž.
Že jeho smrt jsem nezpůsobil já,
že kvůli tomu truchlit nepřestanu,
to tvojí mysli bude jasnější
než den je tvému oku.

Křik za scénou, "Pust'te ji dovnitř!".

LAERTES Co je? Co znamená ten rozruch?

Vystoupí Ofelie.

Kéž horečka mi rozum sežehne
a slané slzy vypálí mé oči!

Tvé šílenství mi někdo zaplatí,
až misky vah mi budou přát. Ty růže
májová, sestřičko má milovaná!

Bože, což dívčí rozum hyne stejně
snadno jak život starce? Je to možné?

Však láska zjemňuje a nejlepší

část zušlechtěné duše posílá
vždy za tím, koho miluje.

OFELIE (*Zpívá*)

V odkryté rakvi nesli ho
a hej a hou a hejsa hop, 165
slzavý déšť mu zkrápěl hrob -
Bud' sbohem, holoubku.

LAERTES Být při smyslech a chtít mě přesvědčit,
víc bys mě k pomstě pohnout nemohla.

OFELIE Zpívej si se mnou "tralala, lala - la." Nádherný refrén, že?
Falešný správce, to je ale rána, unesl, prosím, dceru svého pána!

LAERTES V tom nesmyslu se skrývá smysl.

OFELIE Tady máš rozmarýnku, na, na památku, na. Mysli na mě,
lásko. A tady violku, to abys na mě nezapomněl.

LAERTES V tom šílenství je vzkaz: mysli na mě a nezapomeň.

OFELIE A tobě dám fenykl a orlíček, na. A tobě routu, na. Já si vezmu
taky. Můžeme jí říkat bylina lítosti. Ale ty ji nenos z lítosti, ty ne. A
tady je sedmikráska, sedmilhářka lásky. Dala bych ti fialky, ale jak
umřel otec, všecky zvadly, všecky. Prý měl lehkou smrt.

(*Zpívá*) Můj krásný Robin, láska moje -

LAERTES Zármutek, žal a trýzeň, peklo samo
dokáže v půvab proměnit a v krásu.

OFELIE (*Zpívá*)

On se mi nikdy nevrátí,
on se mi nikdy nevrátí?

Jak by moh, to ty spíš
se k němu uložíš,

on už se nikdy nevrátí.

Vousy mu zbělel krutý čas,
bílý jak len byl jeho vlas,
umřel, však smutku nech,
vzdycháním plýtváš dech,
jenom Bůh může spasit nás.

A vás a všechny křesťanské duše. Bud'te sbohem.

Odejde.

LAERTES Viděli jste to, Bože, viděli?

CLAUDIUS Sdílím tvé hoře, Laerte, a prosím,

vyslyš mě. Vyhledej své přátele,
ať je to kdokoli, a poslechni
a posud' všechno, co ti o mně řeknou.
Jestli ti řeknou, že jsem vinnen,
byť jenom nepřímo, dám království,
život i korunu a vše, co mám,
a ty s tím naložíš, jak budeš chtít.
Nejsem-li vinnen, podřídíš se nám
a my pak s tebou budem usilovat,
aby tvá duše došla klidu.

LAERTES Platí.

Způsob, jak umřel, utajený pohřeb
bez všech poct, žádný pomník, žádná deska
či důstojný a náležitý obřad -
to všechno volá přímo do nebe
a já se musím ptát.

CLAUDIUS Tak je to správne:
spravedlivý trest padne, komu padne.
Pojď se mnou, prosím.

IV. 6. *Vystoupi' Horacio a Sluha.*

HORÁCIO Kdo že to se mnou chce mluvit?

SLUHA Nějací námořníci, pane. Prý pro vás mají dopisy.

HORACIO At' vejdou.

Odejde Sluha.

Kdo na mě myslí? V jaké části světa?

Ten dopis jistě bude od Hamleta.

Vystoupí námořníci.

PŘVNÍ NÁMOŘNÍK Bůh ať vám žehná, pane.

HORACIO I tobě žehnej Bůh.

PRVNÍ NÁMOŘNÍK Snad v to smím doufat, pane. Mám pro vás dopis, od toho vyslance, co odjel do Anglie. Jestli se jmenujete Horacio - a řekli mi, že ano - pak je pro vás.

HORACIO (*Čte dopis*) "Horacio, až přečteš tenhle dopis, umožni těm dvěma přístup ke králi. Mají pro něho dopisy. Byli jsme sotva dva dni na moři, když se za námi pustila těžce vyzbrojená pirátská loď. Ujet jsme jí nemohli, a tak nám nezbylo než statečně bojovat. V té šarvátce jsem pronikl k nim na palubu. Vzápětí se ale piráti od naší lodi odtrhli a já jediný zůstal jejich zajatcem. Chovají se ke mě milosrdně, ale vědí

proč: budou chtít výkupné. Dej králi doručit mé dopisy a pak jed' za mnou tak rychle, jak bys měl v patách smrt. Má slova tě ohromí, avšak budou chromá ve srovnání s tím, co chtějí říct. Ti dva mládenci tě přivedou až ke mně. Rosencrantz a Guildenstern plují dál do Anglie. Zvlášť o nich ti mám co vyprávět. Sbohem.

Jako vždy Tvůj

Hamlet."

Tak pojd'te, odevzdáme dopisy,
a vy mě pak hned dovedete k tomu,
kdo vám je dal.

Odejdou.

IV. 7. *Vystoupí Claudius a Laertes.*

CLAUDIUS Tvé svědomí teď musí zpečetit
mou nevinu a mít mě za přítele,
když teď jsi vyslechl, a s pochopením,
že ten, kdo zabil tvého pana otce,
o život usiloval mně.

LAERTES Dost možná.

Řekněte mi však, proč jste nezabránil
těm hrdelním a hrůzným zločinům,
když vaše moudrost, bezpečnost, a všechno
vás mělo burcovat?

CLAUDIUS Dva důvody jsem měl,
a třeba tobě mohou se zdát chabé,
pro mne jsou ale silné. Jeho matka
žije jen z jeho pohledů zhlíží a já -
zda ke své cti či záhubě, to nevím -
já na ní visím životem i duší
a jako hvězda spjatá se svou sférou
nemohu bez ní být. A druhý důvod,
proč nemoh jsem ho stíhat veřejně,
je, že ho lidé mají velmi rádi,
do lázně lásky vnoří jeho chyby,
a jako vřídlo mění dřevo v kámen,
promění v milost všechny jeho viny.
Mé lehké šípy nedoletí k cíli -
veřejné mínění je silný vítr,

co obrací je všechny proti mně.

LAERTES A já jsem přišel o skvělého otce

a sestra je teď v beznadějném stavu,

ač - smím-li chválit to, co kdysi bylo -

dokonalostí čněla nade všechny -

a vysoko! Má pomsta ale přijde.

CLAUDIUS Tím si buď zcela jist. A nemysli,

že jsme tak neteční, že nebezpečí

nás může tahat za vousy a my

to vezmem v žertu. Hned se dozvíš víc.

Měl jsem rád tvého otce, mám rád sebe,

zbytek si, doufám, domyslíš už sám -

Vystoupí posel s dopisy.

Tak co mi neseš?

POSEL Dopisy, můj pane.

Pro vás. A pro královnu. Od Hamleta.

CLAUDIUS Od Hamleta? A kdo je doručil?

POSEL Prý námořníci. Já je neviděl.

Převzal je Claudio. A dal je mně.

CLAUDIUS Laerte, přečtu ti je. Můžeš jít.

Odejde posel.

(Čte) "Na vědomost dávám Vaší Výsosti, že se nacházím bez prostředků ve Vašem království. Zítra si dovolím navštívit Vaši královskou osobu podat Vám zprávu o mém neočekávaném a podivném návratu.

Hamlet."

Co to má znamenat? Jsou zpátky všichni?

Nebo mi nachystal nějakou boudu?

LAERTES Rukopis poznáváte?

CLAUDIUS Psal to Hamlet.

"Bez prostředků?" - A v doušce píše "sám".

Vyznáte se v tom?

LAERTES Jsem zmaten, Výsosti. Ale ať přijde.

Mé zkormoucené srdce pookřeje,

až do hřtánu mu budu moci vrazit

"To tys to udělal."

CLAUDIUS Když je to tak,

jako že je - jak by to bylo jinak? -

uděláš, co ti řeknu?

LAERTES Udělám.

Nechtějte ale, abych hledal smír.

CLAUDIUS Leda sám se sebou. Když se nám vrátil,
svou cestu přerušil a nehodlá

ji znovu podniknout, vím, jak to navléct,

abych ho přiměl přijmout jistou výzvu,

kteřá ho jistě vrhne do záhuby

a na nikoho nepadne stín viny -

i jeho matce se to bude jevit

jak nehoda, nic víc.

[LAERTES Rád udělám,

co řeknete, zvlášť když mi umožníte

být nástrojem té pomsty.

CLAUDIUS To se hodí.

Dost tě tu chválili, když jsi byl pryč -

Hamlet to slyšel - pro jednu tvou schopnost,

v níž se ti nikdo nevyrovná. Hamlet

prý na ni žárlil víc, než na všechny

tvé ctnosti dohromady - já však vím,

že takových máš víc.

LAERTES Nač žárlil, pane?

CLAUDIUS Ozdoba pouhá je to na čepoce

mládí, však přijde vhod. Vždyť mládí sluší

lehčí šat. Usedlému věku zas

střízlivý oděv s černou kožešinou,

co značí důstojnost.] Tak před měsícem

či dvěma tu byl šlechtic z Normandie.

Znám Francouze, bojoval jsem s nimi.

V sedle si vedou skvěle, tenhle však

předváděl divy. Vrostl do sedla

a s koněm dělal kousky, jako by

s tím krásným tvorem splynul v jedno tělo -

já v nejsmělejších představách bych se

nezmohl na to, co mi on tak zlehka

vykouzlil před očima.

LAERTES Řek jste Norman?

CLAUDIUS Norman.

LAERTES To moh být Lamord.

CLAUDIUS Právě ten.

LAERTES Toho znám velmi dobře. Šperk a klenot národa to je.

CLAUDIUS Hned se k tobě hlásil
a mluvil o tobě jak o mistrovi.

V šermířském umění prý nemáš soka
a zvláště s rapírem to umíš tak,
že by to byla krásná podívaná,
kdyby prý někdo s tebou změřil síly.

[Francouzští šermíři prý proti tobě
nemají postřeh, úder, ani rychlost.]

Hamlet tak žárlil na ten chvalozpěv,
že jako jed ho ochromila touha,
aby ses vrátil a hned se s ním utkal.

A z toho plyne -

LAERTES Z toho plyne co?

CLAUDIUS Milovals svého otce, Laerte?

Nebo jsi jenom naličený smutek,
tvář bez srdce?

LAERTES Proč tahle otázka?

CLAUDIUS Nemyslím, že bys otce nemiloval,
vím však, že lásku proměňuje čas.

Životní zkušenost mi říká,
že žár a jiskra lásky časem hasne.

[I plamen lásky ve svém srdci nosí
ohořelý knot, který jej pak zdusí.

Nic nemůže být pořád jenom dobré,
neboť i dobro zahltí se samo
a časem zajde vlastní zbytnělostí.

Co udělat chcem, máme udělat,
když udělat to chcem - chtění se mění,
doznává tolik změn a odkladů,
kolik je náhod, úst a rukou rádců,
a naše "měl bych" uleví si vzdechem
a činu dojde dech.] Hamlet se vrací.

Chceš dokázat - ne slovy, ale činem -
žeš pravým synem?

LAERTES Podřežu ho v kostele.

CLAUDIUS Vraha by neměl chránit ani chrám,
vždyť pomsta nezná hranic. Co však to
udělat takhle? - Drž se radši doma.

Hamlet už bude vědět, že jsi zpátky.

Každý tě před ním bude vychvalovat
a ještě dvakrát přibarví tu slávu,
kterou tě naličil ten Francouz. Svedem
vás dohromady, uzavřeme sázky,
a on, že nedbalý je, šlechetný
a důvěřivý, neprohlédne zbraně,
a ty si šikovně a snadno zvolíš
neotupený meč a zrádnou ranou
pak pomstíš svého otce.

LAERTES Udělám to.

A meč si navíc potru prudkým jedem,
co jsem ho koupil od mastičkáře.

Když se té masti čepel jenom dotkne,
i pouhé škrábnutí je smrtelné
a žádná náplast, žádná bylina,
byť pokřtěná by byla svitem luny,
už nepomůže. Když jen jedinkrát
ho uštknu takhle jedovatým kordem,
čeká ho smrt.

CLAUDIUS To ještě promyslíme;
zvaž čas a způsob, jak to nejlíp provést.

Než aby nevyšla ta naše lest
a špatný výkon prozradil náš záměr,
radši to nezkoušet. Musíme proto
mít něco v záloze, kdyby náš plán
se zvrátil proti nám. Co třeba tohle:
uzavřem sázku na tvou udatnost -
a mám to! - až se oba urtíte -
hleď proto přitvrdit své výpady -
bude chtít pít a já mu pro ten případ
připravím pohár. Kdyby náhodou
unikl tvému smrtelnému jedu,
ten můj ho skolí.

Vystoupí Gertruda.

Co se děje, drahá.

GERTRUDA Neštěstí nikdy samo nechodí.

Tvá sestra, Laerte, se utopila.

LAERTES Utopila? Kde?

GERTRUDA Tam, kde se nad potokem sklání vrba
a zrcadlí v něm stříbrošedé listy.

Přišla tam s věnci zvláště spletenými

z hvozdíků, chudobek a vstavače -

pastevci pro něj mají hrubší slovo,

pro dívky je to "nebožtíkův prst" -

a vplétala je do vrbových větví.

Jedna se pod ní zlomila a ona

i s věnci spadla do plačící vody.

Šat se jí doširoka rozestřel,

a nadnášel ji jako vodní vílu,

zatímco ona broukala si písničky,

jako by nevnímala, co jí hrozí

či jak by byla ve svém rodném živlu.

Zakrátko ale šaty ztěžkly vodou

a stáhly, chudince, tu píseň ze rtů

do zabahněné smrti.

LAERTES Utonula?

A ona utonula?

GERTRUDA Utonula.

LAERTES Vody máš dost, ubohá Ofelie,

a já k ní nechci přidávat svůj pláč.

Příroda je však silnější než já,

a ať se stydím, slzy musí ven.

Ať sebou vezmou všechno, co mám z ženy.

Sbohem, můj pane. Nosím v sobě slova,

co vyšlehnout by chtěla plamenem,

však tahle bláhovost je hasí.

Odejde.

CLAUDIUS Pojďme, Gertrudo.

Dalo mi práci zklidnit jeho zlobu,

a teď mám strach, že rozhoří se znovu.

Pojď honem za ním.

Odejdou.

V. 1. *Vystoupí dva hrobníci.*

PRVNÍ HROBNÍK Copak si zaslouží křesťanský pohřeb, když se svévolně pokusila o spasení?

DRUHÝ HROBNÍK Ale to víš, že jo, takže klidně kopej dál.

Vyhledavač mrtvol ji vyhledal a shledal, že pohřeb má mít křesťanský.

PRVNÍ HROBNÍK Jak to tomu mám rozumět? Utopila se v sebeobraně, nebo co?

DRUHÝ HROBNÍK Úředně potvrzený je to.

PRVNÍ HROBNÍK Muselo to být v sebeútok. Věc se má totiž takhle: když se utopím vědomě, je to vědomý konání. A každý konání má tři části: nejdřív něco konám, pak to dělám a nakonec to provedu. Takže ona se utopila vědomě.

DRUHÝ HROBNÍK No jo, jenže, milej sousede -

PRVNÍ HROBNÍK Nech mě domluvit. Tady je voda, jo. A tady je člověk, jo. A když ten člověk k té vodě jde, tak k ní nejdřív dojde, a potom pojde, i kdyby sám nechtěl - máš to? Když ovšem ta voda dojde k němu, pak se ten člověk neutopí, protože ho utopí ta voda. Ergo, kdo si sám nepřivodí smrt, ten si život nezkracuje.

DRUHÝ HROBNÍK Tak praví zákon?

PRVNÍ HROBNÍK Tak praví zákon na úřední vyhledávání mrtvol.

DRUHÝ HROBNÍK Něco ti řeknu. Nebejt to taková fajnová slečinka, křesťanský pohřeb by stejně neměla. Je to pravda nebo ne?

PRVNÍ HROBNÍK Svatá pravda. A jak k tomu přijde obyčejnej křesťan, když se nemůže všet a topit jako lepší lidi. Ještě že mám tenhle rejč. Zahradníci, kopáči a hrobníci maj nejdelší rodokmen ze všech. Datuje se už od Adama.

DRUHÝ HROBNÍK A ten Adam byl urozenej?

PRVNÍ HROBNÍK Urodil se vůbec první ze všech.

DRUHÝ HROBNÍK Jak moh bejt urozenej bez předků?

PRVNÍ HROBNÍK Jseš pohan, nebo co? Ty neznáš Písmo Svatý? Adam první kopal zem, a jak se mu urodilo, byl z toho hned urozenej. Dám ti ještě jinou otázku. A když na ni pořádně neodpovíš, můžeš se jít oběsit.

DRUHÝ HROBNÍK Ptej se.

PRVNÍ HROBNÍK Tak mi řekni, kdo staví pevnějc než zedník, loďař nebo tesař?

DRUHÝ HROBNÍK Ten, kdo staví šibenice. Jeho trám přežije tisíc nájemníků.

PRVNÍ HROBNÍK Tvůj ostrov tip se mi zamlouvá, musím říct.

Šibenice, říkáš? Dobrá odpověď. Ale pro koho je dobrá? Pro ty, co jsou špatný. A říkat jako ty, že šibenice je pevnější než kostel, to je špatný. Takže šibenice je dobrá. Pro tebe. Zkus to ještě jednou.

DRUHÝ HROBNÍK Ptáš se, kdo staví pevnějc než zedník, loďař nebo tesař?

PRVNÍ HROBNÍK To mi řekni, a pro dnešek máš vystaráno.

DRUHÝ HROBNÍK Už to mám.

PRVNÍ HROBNÍK Tak říkej.

DRUHÝ HROBNÍK Vlastně nemám.

Vystoupí Hamlet a Horacio.

PRVNÍ HROBNÍK Tak už si tím nelam hlavu. Tupýho osla můžeš stokrát spráskat a do kroku ti stejně nepřidá. A když se tě někdo na to znova zeptá, řekni "hrobník". Příbytky, který dělá on, vydržej až do soudného dne. A teď skoč k Johanovi pro pořádnýho loka.

Odejde druhý hrobník.

První hrobník kope hrob a zpívá.

Jó, v mládí se to milovalo
a čas mi pěkně utíkal,
a všechno, uť, mi bylo málo,
a co jsem chtěl, to jsem si vzal.

HAMLET Copak ten chlap nemá kouska citu? Kope hrob, a přitom si zpívá.

HORACIO To dělá zvyk. Už mu to ani nepřijde.

HAMLET Máš svatou pravdu. Ruka, co nemá co na práci, bývá citlivější.

PRVNÍ HROBNÍK *(Zpívá)*

Jó, stáří, stáří, všecko zmaří,
pařátem si nás poddá,
a úsměv, co nám zářil v tváři
už dávno vzala voda.

Vyhodí z hrobu lebku.

HAMLET Ta lebka kdysi měla jazyk a uměla zpívat. A ten chlap s ní praští o zem, jako by to byla čelist Kaina, toho prvotního vraha. Třeba patřila nějakému vysoce postavenému pleticháři, který chtěl z moci

úřední vodit za nos samotného Boha. A teď je v rukách tadytoho osla. Že je to možné?

HORACIO Je, Výsosti.

HAMLET Anebo patřila nějakému dvořanovi a v jednom kuse mlela "Dobré jitro, vašnosti" a "Jak se vynacházíte, vašnosti" Anebo hraběti Tomuatomu, který tak chválil koně vévody Tohoatoho, až ho z něj vymámil, co říkáš?

HORACIO Je to možné, Výsosti.

HAMLET Anebo patří paní hraběnce Červové. Nějak nám ztratila tvář, co? A hrobník ji otlouká rýč o hlavu. To jsou mi paradoxy, jen kdybychom je uměli nazírat. Přišlo snad tak lacino vyživit tyhle kosti, že se teď hodí leda na kuželky? Ty moje mě rozbolejí, sotva na to pomyslím.

PRVNÍ HROBNÍK (*Zpívá*)

Motyku s rejčem dejte mně,
nad bílej rubáš není,
vykopu díru do země -
to bude poležení.

Vyhodí další lebku.

HAMLET A tady máme další. Lebka advokáta, že by? Kam se poděly ty jeho kličky, smyčky, úhyby a figle? Pročpak dovolí, aby ho tenhle hulvát mlátil lopatou po hlavě? Pročpak ho nežaluje pro ublížení na těle? Svého času třeba skupoval pozemky ve velkém. Kde jsou teď jeho směnky, úpisy, půjčky, splátky, ručení, plnění a obligace? Co získal svými zisky? Jak se mu rentovala pozemková renta? Co mu zbylo z půdy? Špinavá hlína ve špinavé a uhliněné lebce? Co si koupil za své kupóny? Hrob, který se co do plochy sotva rovná jedné kupní smlouvě? Co vlastně vlastní ten kdysi velký vlastník? Truhlu, že by se do ní nevešly všechny jeho smlouvy? Není to trochu málo?

HORACIO Velmi málo, Výsosti.

HAMLET Pergamen se dělá z ovčí kůže, že?

HORACIO A někdy taky z teletiny, Výsosti.

HAMLET Zajisté jen hlava skopová anebo tele může v úpisech a smlouvách z pergamenu hledat jistotu. Promluvím si s tím chlapíkem. - Čí hrob je to, prosím tě.

PRVNÍ HROBNÍK Můj, pane.

Zpívá.

Vykopu díru do země,

to bude poležení.

HAMLET Pravda, lež v něm a bude tvůj.

PRVNÍ HROBNÍK Říkáte lež, pane, protože já v hrobě neležím, a přece je můj.

HAMLET Lež v hrobě je to, že v hrobě říkáš, že hrob je tvůj. Bude tvůj, až přijde smrt a řekne "Lež!"

PRVNÍ HROBNÍK Smrt nikdy nelže a lež je nesmrtelná, pane.

HAMLET Pro koho kopeš ten hrob?

PRVNÍ HROBNÍK Pro nikoho, pane.

HAMLET Kdo je ten nikdo?

PRVNÍ HROBNÍK On to není ten, pane.

HAMLET Tedy je to žena?

PRVNÍ HROBNÍK Ženská to taky není.

HAMLET Tak koho budou pohřbívat?

PRVNÍ HROBNÍK Bejvala to ženská, pane, ale teď je z ní mrtvola.

HAMLET Ten chlap se vyzná! Každým slovem ho musíš chytit do kleští, jinak se ti vykroutí jak úhoř. Už dobré tři roky to pozoruju, Horacio: žijeme v tak kultivované době, že každý venkovský balík šlape dvořanovi na paty, tak je duchaplný. - Řekni, jak dlouho už děláš hrobníka?

PRVNÍ HROBNÍK Každý den v roce, pane. A poprvý, když náš starej král Hamlet porazil Fortinbrase.

HAMLET Takže jak dlouho?

PRVNÍ HROBNÍK To si spočítá každý trouba, pane. Ovšem kromě vás. Bylo to přesně na den, když se narodil mladej Hamlet - ten, co se pomát a pak ho poslali do Anglie.

HAMLET Jistě, máš pravdu. A proč ho poslali do Anglie?

PRVNÍ HROBNÍK No přece protože se pomát. Tam zase přijde k rozumu, a když ne, tak to nebude vadit.

HAMLET Jak to?

PRVNÍ HROBNÍK Tam si toho nikdo nevšimne. Tam všichni blázněj stejně jako on.

HAMLET A jak se zbláznil?

PRVNÍ HROBNÍK Prej moc divně.

HAMLET Jak divně?

PRVNÍ HROBNÍK Prej mu přeskočilo.

HAMLET A kde k tomu přišel?

PRVNÍ HROBNÍK No přece tady v Dánsku. Dělán tu hrobníka už bratru třicet let.

HAMLET Jak dlouho musí člověk ležet v zemi, než shnije?

PRVNÍ HROBNÍK No, když není shnilej dřív, než umře - dneska vám je spousta mrtvol tak prolezlejších syfilidou, že se vám rozsypou pod rukama - vydrží vám takovejch osm, devět let. Koželuh vám vydrží devět.

HAMLET Proč zrovna koželuh?

PRVNÍ HROBNÍK Tak má tríslem napuštěnou kůži, že nepropustí vodu. Když jste mrtvej, pane, taková voda je vám tak rozkladnej živel, že byste se divil. Tady ta lebka je už například v zemi celejch třiaadvacet let.

HAMLET Čí byla?

PRVNÍ HROBNÍK Ale takovýho jednoho prevíta bláznivýho. Zkuste uhodnout, kdo to byl?

HAMLET Nevím, namouduši.

PRVNÍ HROBNÍK Čert aby ho vzal, lumpa bláznivýho! Jednou mi vám na hlavu vylil láhev rýnskýho. Tahle lebka, pane, patřila Yorickovi. Králův šašek to byl.

HAMLET Tahle lebka?

PRVNÍ HROBNÍK Právě tahle.

HAMLET Ukaž.

Ubohý Yoricku! Já ho znal, Horacio. Byl samý vtip a fantazii měl skvělou. Snad tisíckrát mě nosil na ramenou. Když na to teď pomyslím, jímá mě děs a chce se mi zvracet. Tady bývaly rty, které jsem tak často líbal. Kde jsou tvé pošklebky, tvé žertíky, tvé písničky, kde je ten příval vtipu, po němž celý stůl řval smíchy? Přesl tě smích? Ani vlastní škleb tě nepobaví? Klesla ti s čelistí i nálada? Jdi za dámou do budoáru a řekni jí, že brzy bude vypadat jak ty a ani nejtlustší nános šminek jí nepomůže. Třeba jí tím rozesměješ. Řekni mi jednu věc, Horacio.

HORACIO A co to má být, Výsosti?

HAMLET Myslíš, že Alexander vypadal v zemi taky takhle?

HORACIO Přesně takhle.

HAMLET A taky tak páchl? Fuj!

HORACIO Přesně takhle, Výsosti.

HAMLET To je úpadek, Horacio, to je úpadek. Představ, jak vznešený prach Alexandra Velikého ucpává díru v sudu, jen si to představ.

HORACIO Taková představa je přemrštěná.

HAMLET Kdepak, ani trochu. Stačí jen uvážlivě postupovat krok za krok a řídit se ve všem pravděpodobností. Takhle: Alexander zemřel, Alexander byl pochován, Alexander, ach, obrátil se v prach. Prach je hlína, z hlíny se dělá mazanice a mazanicí se ucpávají sudy.

Všemocný Caesar rozpadl se v hlínu
a slouží jako výplň na skulinu.

Před jeho prachem v úžasu svět stanul,
teď pomůže nám aspoň od průvanu.

Pst, tiše. Pojďme stranou.

Vystoupí Claudius, Gertruda, Laertes, další pánové (a kněz). Všichni jdou za rakví.

Jde sem král
královna, celý dvůr. Koho to nesou?

A bez obřadů? Takže je to někdo,
kdo v zoufalství si sáhl na život.

Určitě někdo z vyšší společnosti.

Zůstaňme ve skrytu a dívejme se.

LAERTES A jaké budou další obřady?

HAMLET Laertes. Noblesní mládenec. Vidiš.

LAERTES A jaké budou další obřady?

KNĚZ Pohřební obřady jsme rozšířili
na samou mez. Zemřela pochybně
a nebýt královského rozkazu,
ležela by až do soudného dne
v nevysvěcené zemi. Namísto
modliteb jste ji měli zasypat
oblázky, křemeny a střepy. Jí se
však dostalo panenských poct a kvítí,
řádného pohřbu s průvodem a hranou.

LAERTES Na nic víc nemá právo?

KNĚZ Na nic víc.

Bylo by znesvěcením obřadů
zpívat jí requiem jak duším, které
zesnuly usmířené.

LAERTES Do země
uložte ji, ať z neposkvrněného
těla jí vzejdou fialky. A ty,
kněžoure, budeš výt a skučet v pekle!

Má sestra bude anděl!
HAMLET Ofelie!
GERTRUDA Ať kvítí padá na kvítí. Bud' shohem.
(Sypte květy do hrobu)
Manželku Hamleta jsem v tobě viděla.
Svatební lože jsem ti chtěla stlát,
a teď ti kvítím zasypávám hrob.
LAERTES Desetkrát trojmo trojí prokletí
ať padne na toho, kdo způsobil,
žeš přišla o rozum. Ta hlína počká,
dokud tě ještě jednou neobejmu.
Skočí do hrobu.
Teď na živé i mrtvé sypte hlínu,
až z toho vzejde hora Pelion
či Olympus, co namodralým štítem
se vzpíná k nebesům.
HAMLET Čí zármutek
se tu tak roztahuje, co? Čí smutek
se dovolává hvězd, až údivem
ustrnuly? Ptá se tě dánský princ,
to jsem já, Hamlet.
Skočí do hrobu za Laertem.
LAERTES Čert vem tvoji duši!
HAMLET To není zrovna zbožné přání.
Přestaň mě škrtit, jestli můžu prosit.
Já nejsem popudlivý, ani rváč,
však číhá ve mně jisté nebezpečí,
tak se měj na pozoru. Ty pracky pryč!
CLAUDIUS Odtrhněte je!
GERTRUDA Hamlete!
VŠICHNI Tak páni!
HORACIO Výsosti, jen klid, jen klid.
HAMLET O tomhle se ním pořád budu přít
až do krve a posledního dechu.
GERTRUDA O čem, můj synu?
HAMLET Miloval jsem ji.
Čtyricet tisíc bratrů dohromady
by nemohlo ji milovat jak já. -

Co pro ni uděláš?

CLAUDIUS Je blázen, Laerte.

GERTRUDA Pro lásku Boží, nechte ho už být.

HAMLET Řekneš mi, ksakru, co chceš pro ni dělat?

Chceš brečet? Rvát se? Držet půst? Pít ocet?

Anebo snad chceš sežrat krokodýla?

To umím taky. Fňukat jsi sem přišel?

Předvést mi, jak se skáče do hrobu?

Dej se s ní pohřbít. Já to zvládnou taky.

Ty řeči taky: zasypete nás hlínou,

až z toho vzejde tak vysoká hora,

že temenem se spálí o slunce

a z Olympu se stane bradavice -

žvanit já umím jako ty.

CLAUDIUS Jen blázní,
však za chvíli ho tenhle záchvat přejde
a on pak, krotce jako holubička,
když vysedává zlatá holoubátka,
nám mlčky svěsí křídla.

HAMLET Poslyšte,
tohle si od vás nezasloužím, pane.
Měl jsem vás vždycky rád. Však nevadí.
Ať Herkules si jak chce pouští děs,
kočka si mňoukne, štěkat bude pes.
Odejde.

CLAUDIUS Prosím vás, Horacio, hlídejte ho.
Odejde Horacio.

Co jsme si včera dohodli, to taky
uděláme. A hned. Bud' trpělivý. -

Dej syna hlídat, milá Gertrudo.

Ať tenhle hrob má nehynoucí pomník -
za chvíli Hamlet nebude už živý,
však do té doby bud'me trpěliví.

Odejdou.

V. 2. *Vystoupí Hamlet a Horacio.*

HAMLET To bychom měli. Teď, co bylo dál.
Pamatuješ si, co jsem zatím řekl?

HORACIO Jak by ne, Výsosti!

HAMLET V duši mi háral divný nepokoj
a já jsem nemoh spát. Zmítal jsem sebou
jak vzbouřenec v řetězech. Najednou -
a tímto chválím náhlá vnuknutí:

neuvážené činy poslouží
nám někdy líp, než krásné záměry,
když selžou - vyšší moc nám řídí osud,
jakkoli my se snažíme jej zpackat -

HORACIO Je to tak, Výsosti.

HAMLET - Pak vezmu župan, vyjdu z kajuty
a tápavě a v temnotě se snažím
najít své strážce. Povede se mi to,
nahmátnu dopisy, a spěchám s nimi
zpět do své kajuty. Tam přemůžu
strach, ohledy a dobré vychování,
rozlomím pečeť královského listu
a čtu v něm velké svinstvo, Horacio -
výslovný rozkaz, řádně zdůvodněný
ohledy na prospěch Anglie i Dánska
i na hrůzy, co číhají prý ve mně,
aby mi ihned po přečtení listu -
broušením sekery se nezdržovat -
usekli hlavu.

HORACIO Je to vůbec možné?

HAMLET Sám si to přečti, až budeš mít čas.
Chceš vědět, co jsem dělal dál?

HORACIO Moc prosím.

HAMLET Když jsem pad do sítí těch darebáků -
neměl jsem možnost připravit si prolog
k té jejich hnusné hře - tak jsem si sed
a jejich list jsem krasopisně přepsal.

Kdysi jsem horlil proti krasopisu,
v němž vyznají se naši státníci,
dalo mi práci na to zapomenout,
však krasopis mi krásně posloužil.

Chceš vědět, co jsem napsal?

HORACIO Ano, pane.

HAMLET Dánský král žádá velmi naléhavě
vasala svého anglického krále:
má-li jak palma kvést dál jejich láska,
a věnec z klasů splétat věčný mír,
nemá-li válka přetrnout přátelství -
"má-li" a "nemá-li" se dlouze linou,
aby pak z listu zkrátka vyplynulo,
že ti dva, co ho nesou, okamžitě,
bez průtahů a taky bez zpovědi
musejí zemřít.

HORACIO Kde jste vzal pečeť?

HAMLET I v tom mi nebe přišlo na pomoc:

u sebe měl jsem pečeť svého otce,
co stejná je jak státní pečeť Dánska.
Složil jsem list jak složen byl ten první,
podepsal, zpečetil a vrátil zpět,
takže ten podvrh nikdo nepoznal.
Na druhý den se strhla šarvátka -
co bylo dál už víš.

HORACIO Takže ti dva teď plují vstříc své smrti.

HAMLET Doplatí jenom na svou horlivost.

Kvůli nim nemám špatné svědomí.
Strkali pořád nos, kam neměli.
Když nýmandi se pletou mezi meče
dvou mocných soků, nabývá to zrovna
bezpečné.

HORACIO Že to ale máme krále!

HAMLET Nemyslíš si, že na tahu jsem já?

Zabil mi otce, kurví se s mou matkou,
zmařil mé naděje být zvolen králem,
a teď se snaží ulovit můj život -
a na moc křivý hák - což svědomí
mi nekáže ho zabít? Není hřích
nechat tu rakovinu lidskosti
tak bujet?

HORACIO Brzy se jistě dozví z Anglie,
jak dopadla ta jeho záležitost.

HAMLET Bude to brzy. Zatím je čas můj.

A život zmaříš, než bys řekl švec.

Mrzí mě ale, milý Horacio,

že před Laertem jsem se neovlád.

Na sobě cítím, jak mu asi je.

Já netvrdím, že nemá spoustu kladů,

ale ten jeho výstup u hrobu

mě strašně rozzuřil.

HORACIO Pst, někdo jde.

Vystoupí Osrik.

OSRIK Vítám vás, Výsosti, zpátky v našem Dánsku.

HAMLET Poníženě děkuji, pane. - Znáš toho ováda, Horacio?

HORACIO Neznám, Výsosti.

HAMLET Buď rád, protože znát ho je hřích. Má spoustu půdy, a úrodné. Stačí, aby hovado bylo pánem jiných hovad, a královské koryto má zajištěné. Venkovský balík je to, ale jak říkám, hlínou je obdařen bohatě.

OSRIK Kdyby mi Vaše Výsost ráčila poskytnout chvilku času, dovolil bych si vyřídit vzkaz Jeho Veličenstva.

HAMLET Budu vám naslouchat s pozorností ucha i ducha. A čepici používejte náležitě - náleží na hlavu.

OSRIK Děkuji, Výsosti. Je velmi horko.

HAMLET Ne, věřte, pane. Je chladno. Fouká severní vítr.

OSRIK Je poněkud chladno, máte pravdu, Výsosti.

HAMLET Velmi dusno a horko, na můj vkus.

OSRIK Strašně dusno, Výsosti. Je tak dusno, že - ani neumím vyjádřit jak je dusno. Výsosti, Jeho Veličenstvo král mě požádal, abych vám vyřídil, že na vás vsadil značnou sumu. Jde totiž o -

HAMLET Klobouk na hlavu, pamatujte na to.

OSRIK Ne, promiňte, Výsosti, takhle se cítím lépe, opravdu. [Výsosti, ke dvoru se vrátil Laertes. Dokonale urozený pán, neskonale nadán excelentními vlastnostmi, delikátními způsoby a famózním vzhledem. Abych se vyjádřil pertinetně, mapa a vzor vší noblesy je, neboť obsahuje vše, co šlechtí šlechtice.

HAMLET Váš popis, pane, ho vystihuje adekvátně. Víím, že pořídit inventář jeho předností, by zmátlo aritmetiku paměti, a přesto by pokulhávalo za jeho rychlou plavbou. Abych ho však chválil po zásluze, musím říct, že je to duch meobyčejné obsažnosti a výtvor přírody tak jedinečný, že se mu vyrovná jen jeho vlastní obraz v

zrcadle. Kdokolli by ho chtěl napodobit, bude jen stínem, co marně štvě se za podstatou.

OSRIK Vaše Výsost ho vystihla na výsost přesvědčivě.

HAMLET Kam směřujeme, pane? Proč tolik obalujem toho šlechtice svými tak málo šlechetnými slovy?

OSRIK Nerozumím, Výsosti.

HORACIO Zkuste se s ním domluvit jiným jazykem. Určitě to dokážete.

HAMLET Proč jste zmínil jméno toho pána?

OSRIK Laerta?

HORACIO Už má prázdný měšec. Rozutrácel všechna zlatá slova.

HAMLET Právě toho.

OSRIK Já vím, že víte -

HAMLET Jsem rád, že to víte, ale to víte, víte-li, co vím, nesvědčí to zrovna v můj prospěch. Tak proč?]

OSRIK Já vím, že víte, jak skvělý muž ve zbrani je Laertes -

[HAMLET To se neodvážím říct, abych se s ním nesrovnával co do skvělosti. Znáť někoho dobře, znamená znát sám sebe.

OSRIK Myslím jeho skvělost ve zbrani. Jeho učitelé říkají, že ve zbrani se mu nevyrovná nikdo.]

HAMLET O jakou zbraň jde?

OSRIK O rapír a dýku.

HAMLET To jsou dvě zbraně, ale budiž.

OSRIK Král se s ním vsadil o šest berberských hřebců, proti čemuž Laertes vložil do sázky šest francouzských rapírů a dýk s veškerým příslušenstvím, zdobnými pásy, závěsníky, a tak dále. Zvláště tři nosiče jsou přímo nádherné, skvěle ladí s jílcí, nadmíru jemná práce, roztomilé nosiče, radost pohledět.

HAMLET Čemu říkáte nosiče?

HORACIO Vy si vždy vyžádáte pár poznámek, abyste se vzdělal.

OSRIK To jsou ty závěsníky, Výsosti.

HAMLET Slovo "nosič" přijde vhod, až budem u boku nosit kanóny. Do té doby dám přednost "závěsníkům". Ale pokračujte. Šest berberských koní proti šesti francouzským rapírům s třemi krásně vyvedenými závěsníky - to je francouzská sázka proti dánské. Tohle všechno bylo "vloženo do sázky"?

OSRIK Král se vsadil, že ve dvanácti kolech Laertes nad vámi zvítězí nejvýše o tři zásahy a že vás porazí devět ku třem, ne víc. Souboj by mohl začít ihned, kdyby se k tomu Vaše Výsost ráčila postavit kladně.

HAMLET Co když se k tomu ráčím postavit záporně?

OSRIK Chtěl jsem říct, kdyste se mu ráčil postavit souboji.

HAMLET Budu se procházet tady v síni. Jestli to vyhovuje králi, udělám si čas. Troška pohybu mi neuškodí. Ať přinesou rapíry, a jestliže Laertes si to přeje a král nezmění úmysl, zkusím mu vyhrát sázku. Když nevyhraju, utržím jen ostudu a pár zásahů navíc.

OSRIK Přesně tak to mám tlumočit?

HAMLET Smysl tlumočte přesně, kudrlinky si vymyslete sám.

OSRIK Uctivě se poroučím k vašim službám, Výsosti.

HAMLET Já vám, já vám.

Odejde Osrik.

Uctivě slouží, ale úctu si tím nevyslouží. Tak jako on neumí mluvit nikdo.

HORACIO Běhá se skořápkou na hlavě jako čerstvě vylíhlé kuře.

HAMLET Určitě se uctivě poroučel i mateřskému prsu, dřív než začal sát. V takových jako on se shlíží naše plytká doba - říkají jen to, co si žádá móda, dokonale hladcí jsou jak úhoři, a myslí si, že tahle zdvořilostní pěna obstojí i před úsudkem zkušených a moudrých. Stačí však jen fouknout a bublina hned splaskne.

[Vystoupí Pán.]

PÁN Výsosti, Jeho Veličenstvo se dalo poroučet prostřednictvím mladého pána Osrika a ten mu vyřídil, že je očekáváte v síni. Teď se nechá ptát, zda hodláte se utkat s Laertem teď, anebo si vyžádáte odklad.

HAMLET Své úmysly neměním. Shodují se s přáním krále. Ať určí dobu, já se přizpůsobím. Teď, anebo kdykoli jindy, budu-li v takové formě jako dnes.

PÁN Král, královna a družina už přicházejí.

HAMLET Právě vhod.

PÁN Královna si přeje, abyste pro Laerta našel před utkáním pár vlídných slov.

HAMLET Správná připomínka.

Odejde Pán.]

HORACIO Tuhle sázku prohrajete, Výsosti.

HAMLET Já si to nemyslím. Od doby, co odjel do Francie, pravidelně cvičím. Za daných podmínek vyhraju. Ale nevěřil bys, jak je mi těžko u srdce. Ale to nic, to nic.

HORACIO Prosím vás, Výsosti -

HAMLET Je to jen hloupost. Takové předtuchy se zalekne jen ženská.

HORACIO Jestli vám něco v mysli říká "ne", poslechněte to. Já jim to rozmluvím. Řeknu, že se necítíte dobře.

HAMLET Ne, ne, na předtuchy nedám. Když spadne vrabec, je v tom zvláštní prozřetelnost. Stane-li se to teď, nestane se to příště, nestane-li se to příště, stane se to teď. Být připraven, toť vše. Co na tom, opustíme-li tenhle svět trochu dřív. Nechme toho.

Vystoupí Claudius, Gertruda, Laertes, a dvořané. Je připraven stůl. Trubky a bubny. Dvořané přinášejí rapíry, rukavice a stůl se džbány vína.

CLAUDIUS Přijměte tuhle ruku, Hamlete.

HAMLET Odpusťte, pane. Ublížil jsem vám.

Jste přece šlechtic, tak mi odpusťte.

Všichni tu vědí - vy už jistě také -
že velmi trpím rozvrácenou myslí.

A když jsem zranil vaši čest či city,
nešetrně ve vás vzbudil nelibost,
bylo to, prohlašuji, šílenství.

Ublížil Hamlet Laertovi? Nikdy!

Když Hamlet odcizí se Hamletovi
a ublíží v tom stavu Laertovi,
pak přece Hamlet nečiní, co činí.

A kdo to činí? Jeho šílenství.

Hamlet je pouze poškozená strana
a šílenství je jeho nepřítel.

Popírám tímto přede všemi, pane,
že jsem vám křivdil ve zlém úmyslu.

Snad vaše šlechtnost mi odpustí.

Přestřelil jsem, šíp přes dům přeletěl
a zranil mého bratra.

LAERTES Smířil jste

můj cit, co nejvíc volal po pomstě.

Pokud jde o čest, chci být zdrženlivý.

Neusmírím se, dokud zkušeni

a moudří znalci cti mi nepotvrdí,
že tenhle smír mi nepoškodí jméno.
Však do té doby vás chci pokládat
za přítele a tomu přátelství
se v ničem nezprotívím.

HAMLET Přijímám.

V bratrské sázce budu se bít rád.

Ted' prosím meč.

LAERTES A pro mě taky jeden.

HAMLET Ve srovnání s mou nešikovností
zazáří vaše umění jak hvězda
na temném nebi.

LAERTES Posmíváte se mi?

HAMLET Ne, to vám odpřisáhnou.

CLAUDIUS Dejte jim zbraně, prosím. - Sázku znáte,
Hamlete?

HAMLET Velmi dobře, Veličenstvo.

Ráčil jste vsadit na slabšího, pane.

CLAUDIUS Jen žádné strachy. Viděl jsem vás oba.

Má pověst lepšího, což svědčí pro nás.

LAERTES Ten je moc těžký. Ukažte mi jiný.

HAMLET Tenhle je dobrý. Na délku jsou stejné?

OSRIK Ano, Výsosti.

Připravují se k šermu.

CLAUDIUS Postavte číše tady na ten stůl.

Když Hamlet v prvním nebo druhém kole
získá bod, a nebo když ztratí dva,
však získá třetí, palte salvy z děl.

Král připije na Hamletovu vytrvalost

a do poháru vhodí větší perlu,

než je ta, co už čtyřem dánským králům

zdobila korunu. Ty číše sem.

Ať bubny trubkám ohlásí tu zvěst,

trubky zas kanonýrům na hradbách,

kanóny nebi, nebe celé zemi,

že Hamletovi právě připil král!

Začněte. Sudí, buďte ostražití.

HAMLET Můžeme, pane?

LAERTES Můžeme, Výsosti.
Šermují.
HAMLET Zásah!
LAERTES Ne.
HAMLET Sudí?
OSRIK Zásah, evidentní zásah.
LAERTES Dobře. Můžeme?
CLAUDIUS Stop. Víno! Tahle perla, Hamlete,
je vaše. Na zdraví. Dejte mu pohár.
Trubky a salvy z děl.
HAMLET Až potom. Postavte to stranou. Můžem?
Šermují.
Další zásah. Co vy na to?
LAERTES Přiznávám dotek. Lehký, ale dotek.
CLAUDIUS Vyhraje Hamlet.
GERTRUDA Je tělnatý a lapá po dechu.
Tady máš šátek, otři se, můj synu.
Královna připíjí ti na úspěch.
HAMLET Děkuji, matko.
CLAUDIUS Nepij, Gertrudo!
GERTRUDA Promiňte, ale připiju mu, pane.
CLAUDIUS Z otráveného poháru. Je pozdě.
HAMLET Ještě ne, madam. Všechno má svůj čas.
GERTRUDA Otřu ti tvář, pojd' sem.
LAERTES Ted' už ho bodnu, pane.
CLAUDIUS Nemyslím.
LAERTES Mé svědomí se tomu skoro vzpírá.
HAMLET Tak do třetice, Laerte. Vy však
se mnou jen laškujete. Kdy už se
do toho opřete? Tak, a ted' vážně.
LAERTES Jak myslíte. Můžeme?
Šermují.
OSRIK Nic, žádný zásah.
LAERTES A máš, cos chtěl!
Ve rvačce si vymění rapíry a Hamlet zraní Laerta.
CLAUDIUS Odtrhněte je od sebe! Jsou zběsilí!
HAMLET A ted' ještě jednou.
OSRIK Postarejte se o královnu, hej!

HORACIO Oba dva krvácejí. Jak je vám?

OSRIK Jak je vám, Laerte?

LAERTES Lapený ptáček jsem, co chyt se sám.

Má vlastní lest mě právem zabila.

HAMLET A královna?

CLAUDIUS Jen omdlela z té krve.

GERTRUDA Ne, víno! Hamlete, můj Hamlete!

To víno bylo otrávené, synu!

HAMLET Tak sprostá vražda! Zamknout všechny vchody!

Zákeřná vražda! Najděte mi vraha!

LAERTES Před tebou stojí. Hamlete, jsi zabit.

Na světě není lék, co by ti pomoh.

Za chvíli život z tebe vyprchá.

Vražedný nástroj držíš v ruce sám -

ostrý a otrávený. Zákeřná

léčka se obrátila proti mně.

Už nikdy nevstanu. Tvá matka byla

otrávena - už nemůžu - to král -

HAMLET Ostrý a k tomu napuštěný jedem?

Ať jed teď ukáže, co umí!

Probodne Claudia.

VŠICHNI Zrada!

CLAUDIUS Chraňte mě, přátelé, jsem jenom zraněn!

HAMLET Zákeřný, podlý, krvesmilný vrahu!

Vypij to! Že tam leží perla? Pij,

a budeš ležet taky. S mojí matkou.

Claudius umře.

LAERTES Má, co mu patří. Jed si míchal sám.

Vznešený princi, odpusťme si všechno.

Smrt mého otce odpouštím ti já

a ty mi odpusť, že jsem zabil tebe.

Umře.

HAMLET Kéž odpustí ti nebe! Horatio,
je po mně. Ubohá královno, sbohem.

Vám, kdo celí bledí se tu třesete,

vám, němým divákům téhle hry, vám -

jen mít čas - smrt je dráb a nesmlouvá,

když zatýká - vám bych rád něco řek.

Odcházím, Horacio, ty však žij -
všem, kdo ji neznají, mluv pravdu o mně
a mojí věci.

HORACIO Tak s tím nepočítejte.
Jsem duší Říman víc než Dán a jed
tu ještě zbývá.

HAMLET Zapřísahám tě,
dej mi ten pohár. Pusť ho, povídám!
Jen poraněná pověst, Horacio,
tu po mně zbude, když nic nevypovíš.
Máš-li mě, příteli, jen trochu rád,
na chvíli odlož svoje věčné štěstí,
s bolestí dýchej v tomhle sprostém světě
a vypověz můj příběh.

Zdálky je slyšet pochod a střelba z děl.

Proč ta děla?

OSRIC To mladý Fortinbras se vrací z Polska
a anglickým vyslancům vzdává čest
salvou z děl.

HAMLET Horacio, umírám.
Ten hulvát jed už porazil mou duši.
Čerstvých zpráv z Anglie se nedožiju.
Králem však, věštím, bude Fortinbras -
já dávám mu svůj skomíravý hlas.
Vyříd' mu to a sděl mu okolnosti,
které mě k tomu - zbývá už jen ticho.

Umře.

HORATIO Šlechetné srdce puklo. Dobrou noc,
můj milý princi. Chóry andělské
ať zkonejší tvou mysl. Proč ty bubny?
Vystoupí Fortinbras, angličtí vyslanci a vojsko s bubny a prapory.

FORTINBRAS Kde je ta podívaná?

HORACIO Jakou chcete?

Chcete-li žasnout samou hrůzou - prosím.

FORTINBRAS Jak hrůzný úlovek! Jsi pyšná smrti.
Hostinu chystáš ve své věčné kobce,
žes jednou ranou jako na jatkách
srazila tolik knížat?

ANLICKÝ VYSLANEC Hrůzný pohled.

A zprávy z Anglie se zpozdily.

Jsou mrtvé uši, které měly slyšet,

že jeho rozkaz došel naplnění

a Rosencrantz a Guildenstern jsou mrtvi.

Kdo nám teď poděkuje?

HORACIO On už ne.

I kdyby žil, moc by vám neděkoval -

nevydal nikdy příkaz k popravě.

Protože však jste dorazili k nám,

vy z polských válek, vy zas z Anglie,

ve chvíli hrůzy, dejte vystavit

ta těla vysoko všem na odiv

a dovolte mi, abych směl všem říct,

jak se to všechno stalo. Uslyšíte

o smilných, krvavých a zvrhlých činech,

o vraždách spáchaných jen omylem,

či vynucených úskokem a lstí,

o těch, kdo jiným jámu kopali

a sami do ní spadli. O tom všem

vám povím pravdu.

FORTINBRAS Vyslechnem vás hned

a přizvem k tomu výkvět této země.

Se smutkem v srdci přijímám své štěstí.

Mám dávná práva v dánském království

a chvíle velí chopit se jich teď.

HORACIO O tom chci také mluvit ústy toho,

jehož hlas získá podporu vás všech.

To všechno učinme ale teď hned,

než zdivočelé hlavy zplodí spousty

dalších hrůz.

FORTINBRAS Čtyři kapitáni ať

pozvednou Hamleta jak bojovníka.

Královsky ved by si být králem on.

Vojenské pocty vzdejte mu a hrajte

smuteční pochod jemu na počest -

ať nahlas za něj mluví.

Odneste mrtvé. Válečnému poli

ten pohled sluší. Zde však hrůzně bolí.

Ať pálí salvy z děl.

Smuteční pochod. Odejdou všichni a odnášejí těla mrtvých. Pálí salvy z děl.